

„...Sprosts, spoguļi un izmisums spoguļos spoguļojas. Jā – tur vēl ir arī acis, kurās tas mīt. Ir seja, kakls, pleci, rokas un pārējais ķermenis. Bet vai tas maz ir mans? Tikpat labi tas taču varētu būt pilnīgi svešs.

Varbūt attēli spoguļos nemaz nav atspulgi?

Varbūt es pats esmu to atspulgs?

Varu mežģīt savas smadzenes gan pulksteņa rādītāja virzienā, gan tam pretēji. Varu domāt. Varu nedomāt. ...”

NORMUNDS RUDZĪTIS

NORMUNDS RUDZĪTIS

LADIRINTS

Seši stāsti

© Normunds Rudzītis 2011
© Eraksti 2011
ISBN 978-9984-860-45-9
37 lp. / ~ 0,37 MB

1. BIOGRĀFIJA

PORSCHE

stāsts

Rīgas nakts pustumsa gandrīz vai rūsas krāsā.

Netīkami drēgna nepilnīgas ziemas nakts.

Aiz noguruma un bezcerības gurst kājas krietni vien sabristajos un mitrumā sākotnējo krāsu zaudējušajos zābakos. Es apstājos – man pēkšņi vairs nav kurp iet.

Es stāvu.

Labprāt apsēstos, ja vien būtu kur, taču acis tuvākajā apkaimē neatrod neko šādi vajadzībai piemērotu.

Nē – es neesmu bezpajumtnieks – man tepat, šajā pilsētā, ir mājas. Jā, mājas, bet vai tās vēl ir manas, ja tur neviens negaida manu pārnākšanu, ja tur mana pārnākšana drīzāk rada sarūgtinājumu nekā iepriecina?

Es stāvu. Ļoti labprāt apsēstos, ja vien būtu kur. Peļķēs atspīd nespodri dzeltenas laternu spuldzes. Sāk līņāt nemīlīgi auksts lietus. Bāžu rokas kabatās – salst. Cimdi ir atkal kaut kur atstāti, varbūt beidzot patiešām pazaudēti. Pirksti kabatā satausta gandrīz vēl pilnu cigarešu paciņu. Nedomādams aizsmēķēju. Galvā vairs nemaz nejūt reibuma pazīmju, lai gan visu vakaru ir pamatīgi dzerts. Džins ar toniku. Tad džins vien, bez tonika.

Nakts velkas bezgalīgi gausi. Ja es nenosalšu, cigarešu paciņa līdz rītam būs tukša, bet tikmēr stāvēšu un kūpēšu uz ielas stūra starp peļķēm, kurās nespodri dzeltenos laternu spuldžu atspulgušā sausta retas, sīkas lietus lāses. Cigaretes gan nesilda, taču tām, tāpat kā uguns kuriem, ir dūmi. Stāvēšu un kūpēšu kā nemākulīga, neizdevusies uguns kura imitācija.

Nezinu, cik ilgs laiks pagājis, nezinu, vai laikam vispār ir kāda nozīme. Man tuvojas divi iereibuši, jautri un ar sevi ļoti apmierināti vīrieši. Abi nāk elkoņos saķērušies – laikam tā Pasaule viņiem šķiet stabilāka. Viens – mazs, omulīgs resnītis. Otrs – nervozs un izkāmējis gara auguma

šķeista. Mazākajam atrisusi vairākkārtīgi ap kaklu aptītā šalle, garākais nemitīgi min uz tās bārkstainā, vairs ne pārāk tīrā gala. Viņi ir gandrīz pagājuši man garām, ir jau pagājuši, taču apstājas, griežas apkārt, abi vienlaicīgi uzrunādami mani.

– Mums nav daudz laika, mums vajadzīgas cigaretes, – resnītis svepst.

– Ātri! – garais piebalso.

Es stāvu. Uzlūkoju viņus kā spokus. Vai mani sitīs? Sitīs?! Tas nu tomēr šķiet pārlieku neticami. Varbūt pat mazliet žēl, ka nav cerību izpelnīties no viņiem tādas uzmanības apliecinājumus. Bet – ko tur darīt? Nopūšos un sniedzu abiem cigarešu paciņu. Resnītis alkatīgi to satver savā tuklajā plaukstā.

– Paldies! Tu esi mūsu glābējs!

Garais netīkami familiāri uzsit man uz pleca.

– Derēs?

Nesaprotu, ko viņš ar to domā, bet tad ieraugu uz manu pusi pastieptu plaukstu. Nervozi, kaulaini pirksti ņurca papīreli. Brīdi šaubījies, atļauju iespiest to sev delnā. Abi vīrieši top vēl vairāk jautri, vēl vairāk ar sevi apmierināti dodas prom. Es stāvu uz ielas stūra starp peļķēm, burzu plaukstā naudas zīmi, līdz atpodos to aplūkot tuvāk. Pussimts. Tā nekas, lai gan – ko par to var iegādāties Rīgas nakts rūsas krāsas pustumsā, pie tam vēl tik nepilnīgā ziemā kā šī?

Cigarešu vairs nav.

Murcu šobrīd nekur nederīgo papīreli un lēnām, kājas pa peļķēm šļūkādams, kaut kur dodos. Vienalga kur, jo stāvēt uz ielas stūra nav jēgas, ja itin nemaz vairs nespēju atgādināt kaut nemākulīgu ugunsкура imitāciju. Zābaki vēl vairāk tiek sabristi, vēl vairāk zaudē savu sākotnējo krāsu. Es ne par ko, neko nedomāju. Jūtos kā liels koks kropliem zariem, kurš nez kāpēc atbrīvots no saknēm un atklājis, ka iespēj pārvietoties, ka šāda pārvietošanās, kaut arī krietni vien spocīga, sagādā tam pat zināmu baudu. Ceļš.

Ceļš – viens no diviem man zināmajiem filosofiskajiem lielumiem. Nāve – tas ir tas otrais, kam šobrīd šeit nav vietas. Nav? Varbūt es tomēr maldos, tik droši to apgalvodams? Nāve, kā zināms, ir neizbēgams notikums, kas agri vai vēlu sagaida katru – nemirstīgais Kašķejs mīt vienīgi pasakās. Nāve ir finiša līnija dzīves trasē, vienīgi mēs paši gandrīz nekad nezinām, vai mums lemta sprinta vai maratona distance.

Tukšas ielas. Pa retam aizbrauc kāds taksometrs, jautājoši piebremzēdams man iepretim, bet es neliekos ne zinis un līdz ar to pārstāju interesēt zaļāča auto vadītāju. Mašīna atsāk braukt ātrāk, tālāk šķiezdama sev apkārt nebrīdi netrūkstošos brauktuves dubļus.

Rīgas nakts rūsas krāsas pustumsa.

Varbūt tomēr iet mājās? Taču tās liekas tik tālas, un kājas pēkšņi atgādina, ka ir ļoti nogurušas. Nē – ja jau līdz šim neesmu tā izlēmis, ja jau līdz šim neesmu to izdarījis. Turpinu iet uz priekšu, ar kājām pa peļķēm šļūkādams.

Prasu cigareti kādam pavecākam vīrietim, bet viņš, atbildējis, ka nesmēķē, aizrikšo apskaužami sportiskā riksī.

Mēģinu uzsākt sarunu ar divām meičām, bet tās, pavirši nopētījušas mani, ne vārda nebilstot, pazūd aiz stūra.

Dodos tālāk, dodos uz priekšu. **Uz priekšu** ir tur, kur tajā brīdī rāda paša personīgais deguns, **uz priekšu** nav tālu vai tuvu, **uz priekšu** ir **uz priekšu**.

Kaut kas metāliski iešķindas. Pieliecos. Izrādās, esmu izspēris no peļķes nelielu atslēgu saišķi. Paceļu, virpinu ap pirkstu, nevarēdams izlemt, ko ar to iesākt. Mest atpakaļ peļķē? Bāzt ķešā? Bet ja nu atslēgas kādam patiesi ir vajadzīgas? Noteikti ir vajadzīgas. Ja jau ir atslēgas, tad jābūt arī durvīm, kuras ar tām var atslēgt. Ja jau ir durvis, tad kādam vismaz reizēm ievajagas tās atvērt. Atslēgas peļķē – durvis būs un paliks ciet. Nē, nē, tā nedrīkst! Vismaz man tā šķiet.

Stāvu, virpinu atslēgu saišķi ap pirkstu. Gaidu. Pats nezinu, ko, taču – pilnīgi noteikti zinu, ka pavasari gan ne. Sāk līt stiprāk. Būtu vismaz kāda nagla iedzīta mājas sienā vai durvīs, varētu atslēgas uzkārt uz tās. Tomēr ne, arī tas nederētu – vai tad mazums dzirdēts par negodīgiem cilvēkiem – kāds atslēgas pievāktu sev vai atkal iemestu peļķē. Ko darīt? Es nevaru mūžīgi šļūkāt te riņķī apkārt, un ne jau tāpēc vien, ka zābaki slapji. Vienkārši var izrādīties, ka man jābūt arī kur citur.

Stāvu, virpinu atslēgu saišķi, gaidu. Līst arvien stiprāk. Jaka paspējusi izmirkst caurum cauri, svīteris arī slapjš – līp pie ādas. Sāku pētīt atslēgas. Interesanti, kādas durvis ar tām slēdzamas? Man tieši tagad varētu noderēt kādas, aiz kurām paslēpties no lietus un aukstuma. Zobs uz zoba neturas – viens pie tam vēl sāp! Pirksti kļuvuši zilgi un nejūtīgi. Atslēgām ir diezgan savdabīga forma. Sākumā vēl nav īsti skaidrs, kur es tādas jau esmu redzējis, bet tas ir tikai sākumā. Tās ir automašīnas atslēgas, un ne jau šādas tādas automašīnas! Uz vienas pat pustumsā izdodas salasīt: *Porsche-911*. Negribu ticēt pats savām acīm, taču uzraksts katru reizi nemainīgi atkārtojas – lasi cik gribi! – poršs. Jā, ja tās durtiņas patiešām sola patvērumu no lietus un aukstuma, tad ne jau tādiem kā es. Tik lepna mašīna maksā veselu vezumu dolāru, tik lepna mašīnā vizinās tikai izredzētie vai sevišķi manīgi blēži.

Stāvu, bijīgi turēdams atslēgas, vairs neiedrīkstos tās virpināt.

Lietus nepārstāj – gluži otrādi.

Man nežēlīgi salst.

Neizturu, atstāju savu posteni un nogriežos sānieliņā, cerēdams zem kādas nojumes vai trepju telpā rast patvērumu no lietus, bet visas māju durvis, ko paraustu, ir slēgtas. Neapžēlojas, neļauj man pasildīties pēc kaķu mīzaliem smirdošā kāpņu telpā. Pat šie četrkājainie ņaudētāji šobrīd ir privilīģētākā stāvoklī nekā es.

Eju vien tālāk, joprojām šļūkādams kājas pa peļķēm. Atslēgas gan vairs neatrodu, vispār neko neatrodu. Apstājos zem kuplas kastaņas. Kaut gan koks bez lapām diezko nesargā no lietus, tomēr. Apstājos, paceļu acis un sastingstu. Vai es tiešām jau guļu ejot vai ejot sapņoju? Taču nē, man nerādās – starp apbružātu volgu un dubļainu žiguli ielas malā stāv... poršs. Slaidis, melni spīdošs par spīti lietum un nelaikam, par spīti netūrajām ielām. Un mani no šī sapņu auto šķir tikai daži soļi. Atslēgas gluži vai kņud rokā, taču es neļaujos, pretojos kārdinājumam. Es turos minūtes piecas – veselu mūžību – līdz vairs galīgi nespēju, līdz kājas pašas mani nes tuvāk un tuvāk lepnajai mašīnai. Mierinu sevi ar domu, ka šis nemaz nav tas poršs, ka atslēgas noteikti nederēs. Velti – durvis atdarās jau pirmajā mēģinājumā. Instinktīvi gaidu, ka sāks gaudot signalizācijas sirēna, ka tā uzmodinās vai puspilsētu un man vajadzēs glābties bēgot. Nekā – klusums. Vēl brīdi stāvu, turēdamies pie pavērtajām durtiņām. Varbūt trauksmes signāli skan auto īpašnieka dzīvoklī? Esmu samircis, bet porša salons ir kārdinoši sauss. Beidzot izlemju, ka nekas traģisks jau nenotiks, ja atļaušos kādu mirkli tajā pasēdēt. Mašīnas saimnieks to nekādā ziņā nedrīkstētu ņemt ļaunā – galu galā es taču atradu viņa pazaudēto atslēgu saišķi. Īpašniekam vajadzētu būt priecīgam par to. Man nenāk ne prātā prasīt atlīdzību dolāros, tāds putns es neesmu, tāpēc mazliet apžāvēties es katrā ziņā drīkstu. Esmu zvērīgi pārsalis un noguris arī.

Durtiņas aizkrīt pašas no sevis, ar pavisam klusu, tik tikko sadzirdamu klikšķi. Salons apdveš mani svešādām, taču nebūt ne nepatīkamām smaržām. Diez ko silti jau nav, bet lietus vairs nelīst uz galvas, un varu sēdēt, varu izstiept kājas. Pat sāpošais zobs kā pēc pavēles pierimis.

Pēdas pret manu gribu uzausta pedāļus, pārliecinās, cik tie ērti. Īstenības apjēga galīgi pametusi mani – ir pārāk neticami atrasties vienam pašam tik lepnā vāģītī. Aizdedzes atslēga, nez kā iekļuvusi tai paredzētajā ligzdā, paklausa pavisam vieglai rokas kustībai. Vadības panelis iegaismojas, motors ierūcas. Poršs, izkustējies no vietas, apmet slaidu loku ap stūri un sāk traukties pa ielu, uz kuras es vēl pavisam nesen tik bezcerīgi salu. Manas rokas tur stūri. Nē, nē, tas nevar būt, tas ir sapnis!.. Bet – vai galu galā nav vienalga? Poršs ir ļoti paklausīgs, spidometra bultiņa drīz vien pārlec 100 iedaļai, poršs, apmierināti murrādams, veic pagriezienu

pēc pagrieziena. Pat, ja esmu nomodā, ja patiešām neguļu, arī tad tas tomēr ir tikai sapnis, jo tā nemaz nemēdz būt, īstenībā **tā** nenotiek.

Poršs, krietni vien izriņķojies pa pilsētas ielām, atgriežas sākumpunktā. Vieta brauktuves malā starp apbružāto volgu un dubļaino žiguli vēl aizvien ir tukša. Viss kluss un mierīgs, apkārtējo namu logi naksnīgi tumši. Tātad trauksme vēl nav celta. Policijas mašīnas nekur nemana.

Automobiļa salons patīkami iesilis, bet ārā vēl aizvien līst lietus, taču tas ir ārā. Novelku galīgi slapjo jaku un pakaru uz vadža. Neko, ne par ko nedomāju. Augumu sāk pārņemt tīkams siltums, porša motora klusie, tik tikko saklausāmie vienmērīgie puksti ritma ziņā gandrīz vai sakrīt ar manu pulsu. Man ir tik labi, šis šķiet patiesas laimes mirklis. Laiks apstājies, laiks pilnīgi zaudējis savu ikdienišķo nozīmi.

Iela vēl joprojām nemostas. Ne par poršu, ne par mani nevienam, šķiet, nav nekādas daļas.

Roka pati velk sviru, ieslēdzot pārnesumu, kāja pati uzmin pedālim. Garām zib pilsētas nami. Arvien ātrāk un ātrāk. Laternas izslēgtas. Naksnīgās ielas ir tikpat tumšas kā mana galva iekšpusē, arī tikpat tukšas. Beidzas Rīgas nami, beidzas Rīga. Rītam austot kļūst aukstāks, sāk piesalt. Uz asfalta veidojas spoža ledus kārtiņa, taču mani tas īpaši neuztrauc – šoseja ir taisna un diezgan plata, un poršs ir neiedomājami paklausīgs. Vienbrīd es pat sajūtos kā automobiļu laikmeta kentauris.

Tumsa maz pamazām atkāpjas. Braucu, kur deguns rāda – uz priekšu vien. Smēķēju turpat mašīnā atrastu cigareti, klausos radio. Mūzika, tad ziņas un sludinājumi. Vēl neviena vārda par to, ka auto, kurā es sēžu, kurā es jūtos tik ļoti labi, jau tiktu meklēts. Vai nu īpašnieks nav iedomājies piezvanīt uz studiju, vai, un tas man nez kāpēc liekas ticamāk, porša pazušņu vēl nemaz nav pamanījis.

Drēbes kaut cik jau apžuvušas. Zobs gandrīz pilnīgi pārstājis sāpēt.

Atkalai piebiedrojas migla. Pasaule visapkārt zaudē savus reālos apveidus. Brauciens sāk līdzināties lidojumam pienbaltā izplatījumā, un es jūtos gandrīz kā pirmais latviešu astronauts. Brīžam gan nākas minēt, uz kuru pusi īsti aizvijas ceļš, taču es, par spīti visam, esmu jautrs un pārgalvīgs. Reizēm, pakļaudamies mirkļa impulsam, nogriežos kādā krustojumā pa labi vai pa kreisi. Redzamība netop labāka, taču mani tas neuztrauc, mani vispār nekas vairs neuztrauc. Spidometra bultiņa nenolaižas zem 100 iedaļas, bet poršs patiešām ir lielisks auto, turas uz ceļa, it kā būtu pieaudzis tam, it kā pats būtu daļa no tā.

Apstājos pabrokastot. Mazliet pārsteigts secinu, ka šajā vietā jau šorīt esmu bijis, varbūt pat vairākkārt. Laikam bez mitas esmu riņķojis pa apli. Taču, galu galā, vai nav vienalga? Varbūt pat tā labāk – te ir lieliska picērija. Ja es būtu uzticējies savam degunam un braucis tikai taisni vien, tā jau sen būtu palikusī aiz muguras, man jau sen vajadzētu atrasties ārpus Latvijas. Ārpus Latvijas? Muiža, robežsargi un es svešā mašīnā, bez dokumentiem. Diez vai man izdotos tikt pāri robežai, es jau droši vien būtu aizturēts, mana pasakai līdzīgā draudzība ar poršu piespiedu kārtā būtu izbeigta. Un ko man meklēt aiz robežas?

Porša cimdu nodalījumā atrodu vairākas banknošu paciņas. Mierīgu prātu, bez mazākajiem sirdsapziņas pārmetumiem, ielieku krietnu žūksni savā makā. Sirdsapziņa, ko nu vairs par to runāt, cik tad tā tīra var būt automašīnu zaglim? Atļaujos īsti karaliskas brokastis.

Paēdis un pie porša stūres sēžot izsmēķējis cigareti, sāku bažīties, vai vēl ilgi pietiks degvielas. Nobraukts jau krietns gabals, bākai vajadzētu būt gandrīz tukšai. Degvielas uzpildes stacijas mani biedē, tās ļoti viegli var pārvērsties par slazdiem, no kuriem izkļūt praktiski ir neiespējami. Bet es vēl neesmu ar mieru šķirties no mašīnas, ar katru brīdi tā man patīk aizvien vairāk. Ja jau tāda izdevība reiz radusies, par katru cenu centīšos paildzināt manu un porša tuvības brīdi. Ko nu tur slēpt – šis auto ir pilnīgi mani apbūris.

Sirds top mierīgāka, kad ieskatos bagāžniekā – tur ir veselas četras kannas benzīna. Tātad, ja neviens mums nestāsies ceļā, krustām šķērsām varēsim izbraukt vai pusi Latvijas. Pat necenšos uzminēt, kas mani sagaida nākotnē. Vai ir jēga lauzīt galvu? Atkal jau sēžu pie stūres, smēķēju, klausos radio. Ziņas un sludinājumi. Atkal ne vārda par manu poršu. Paskatos aizmugures skata spogulī, gribēdams uzsmaidīt pats sev, bet... kas tad tas?! Gandrīz vai nepazīstu savu personīgo atspulgu. Nez no kurienes man uzradusies bārda, izskatās tā, it kā vismaz pusgadu es nebūtu skuvies, un mati pastiepušies krietni pāri pleciem. Bet, tik tikko taču tā visa vēl nebija... Brīdi sēžu galīgi apjucis, mēģinādams kaut ko saprast, bet tā ir galīgi bezjēdzīga laika tērēšana. Vienīgā atziņa, pie kuras nonāku, ir tā, ka nekavējoties jāsavēd daudz maz kārtībā paša ārējais veidols. Tūlīt pat, ja vēl gribu braukt poršā. Izrausies no mašīnas, aizslēdzu durtiņas. Tepat netālu jābūt frizētavai.

Ārā tapis jūtami siltāks, pat karsts. Kokiem jau lielas lapas, zāle vareni sazēlusi... Jāpadomā arī par piemērotu apģērbu, jo savādāk es nevajadzīgi piesaistīšu sev uzmanību, bet to nu es vēlos vismazāk.

Vairs nebraucu, kur pagadās, esmu nospraudis savam auto daudz maz precīzu kursu. Ja iedomājamies Latvijas karti, tad mans iecerētais maršruts iekļaujas tajā kā milzīgs, gandrīz regulārs četrstūris. No Rīgas es saprotamu iemeslu dēļ esmu nolēmis izvairīties. Arī citās lielākajās pilsētās nebūtu diez ko prātīgi apstāties. Vēlos savu laimes brīdi darīt cik vien iespējams garāku. Mazpamazām sāku justies kā dzīvnieks, kurš pagaidām neredz, bet instinktīvi

jau nojauš vajāšanu. Mednieki, ja arī vēl nav izgājuši uz medību takas, tad kuru katru brīdi to var izdarīt. Mazliet vairāk par briesmām, ko man var radīt paša sugas brāļi, tomēr uztrauc laika un dabas izspēlētie stiķi. Es tos vairs pat necenšos izskaidrot.

Var jau būt, ka tāda vizināšanās zagtā automašīnā daudziem liksies galīgi bezjēdzīga. Var jau būt, taču pati mana dzīve pēdējos mēnešos ir vēl vairāk nekā tāda, sen, varbūt pat nekad, neesmu juties tik labi kā tagad pie porša stūres. Laimes ilūzija? Nenoliedzu. Tomēr laime, pilnīgi vienalga – īsta vai šķietama – ir laime. Skaidrs ir tas, ka nākotnē man nav uz ko cerēt. Es dzīvoju kā lietus lāse, kuras mūžs ir kritiena brīdis no mākoņa līdz zemei. Pārlietu maz? Iespējams, taču par to var strīdēties. Ja salīdzina cilvēka dzīves ilgumu kaut vai ar zvaigznēm atvēlēto laika posmu. Kas tad sanāk? Niecīgs kosmisks puteklītis pretstatīts Saulei. Vai ne?

Tuvojas vakars. Krēslo. Esmu nolēmis neizmantot viesnīcu pakalpojumus. Kad galīgi vairs nespēšu noturēt acis vaļā, gulēšu tepat – mašīnā. Tā noteikti ir drošāk, un tas nemaz nav tik neērti, kā nezinātajam varētu likties. Pēkšņi debesis vienā mirklī ir tapušas tumšas. Stipri līst. Gandrīz vai īsti Grēku plūdi gāžas pār zemi. Šķīst zibeņi, pērkons ducina bez mitas. Mans poršs traucas uz priekšu, saceldams ap sevi vai veselu šļakatu valni. Gluži kā torpēdkuteris rada aiz sevis aizsargviļņus. Svilpoju – par spīti negaisam man ir ļoti labs garastāvoklis.

Vēl aizvien līst un līst. Ceļa malā, sabozusies kā galīgi nosalis un galīgi nelaimīgs zvirbulēns, stāv meitene. Lūdzoši paceltu roku, līdz pēdējam salijusi. Kur viņa radusies te, pašā meža vidū? Pēkšņi un ļoti reāli atceros Rīgas nakts rūsas krāsas pustumsu, slapjo jaku, sabristās kājas un sāpošo zobu. Poršs samazina ātrumu, līgani apstājas. Meitene pieskrien, atver durtiņas, vaicā, vai es ņemšot viņu līdz. Viņai – redziet – esot jābrauc. Mani nedaudz pārsteidz tas, ka netieku taujāts ne par virzienu, ne par ceļa mērķi; bet cilvēki ir ļoti dažādi – visus pat pie labākās gribas neiespēt saprast. Un es nemaz necenšos. Viņa ieritinās sēdekli, poršs izkustas no vietas, mēs braucam. Klusējam. Nav par ko runāt – esam pilnīgi sveši. Kādā pilsētiņā prasu, vai viņai gadījumā šeit nevajag izkāpt, viņa atvaicā, vai tad es tālāk vairs nebraukšot. Uzzinājusi, ka braukšu, meitene neizrāda pat ne mazāko vēlēšanos atstāt mašīnu. Man sāk šķīst, ka gluži sveši vairs neesam. Mūs taču vieno poršs un ceļš.

Negaiss mazliet pierimst. Sākas no jauna. Mana pasažiere ir iemigusi. Viņai diez vai ir vairāk par divdesmit. Drīzāk jau kāds gadiņš mazāk. Kas meitēnu iztriecis pasaulē?

Līst un līst. Man sametas žēl porša – tādas dubļu vannas kā šie nekoptie ceļi nav tam īpaši piemērotas. Sametas žēl, taču līdzēt savam draugam es nekādi nespēju. Mācas virsū snaudiens. Vienu brīdi pamanu, ka mans auto jau novirzījies no braucamās daļas uz izmirkušās un ļoti nedrošās ceļa malas. Izdodas savaldīt stūri, izdodas atgriezt poršu ceļa vidū. Piere un plaukostas gan mirkst sviedros, taču avārija šoreiz nenotiek. Skaidrs, ka esmu pārlietu noguris, ka braukšanai šonakt jāmet miers. Atrodu vientuļīgu, jau aizaugt sākušu sānceļu. Varbūt stigu?

Saudzīgi iestūrēju tajā savu dārgumu. Apstājamies pāris simts metrus no lielceļa. Garāmbraucēju skatieniem esam kuplo koku pilnīgi paslēpti. Izslēdzu gaismas. Meitene pamostas, vaicā, vai esam atbraukuši, neizpratnē lūkojas apkārt, tumsā tā arī nespējama aptvert, kur īsti mēs atrodamies. Atbildu, ka līdz rītam jā, ka līst kā pa Jāņiem un es esmu noguris kā suns. Viņa apgalvo, ka šonakt jau arī esot Jāņi. Jūtos vairāk nekā pārsteigts – no rīta janvāris, vakarā jūnijs beigas. Tomēr man pietiek prāta neizrādīt ceļa biedrenei savu pārsteigumu. Meitene bažijas, vai mums nebūšot auksti. Atbildu, ka mums visādā ziņā jācenšas nenosalt, ka rīt arī ir diena un mums jābrauc tālāk, ka ceļš vēl nebūt nav galā un tas mūs gaida.

Salst!

Vēl neesmu īsti pamodies.

Puspavērtās acis žilbina balts spilgtums. Kas noticis?!

Sniegs!..

Meitene vakar teica, ka esot Jāņi. Nuja, bet to viņa teica vakar. Un vai **vakar** vispār bija **vakar**? No rīta – janvāris, vakarā – jūnijs. Ir rīts, kāds tur brīnums, ka atkal janvāris? Sniega gan pamatīgi daudz! Un saule spoža, spoža. Temperatūra ārā droši vien ir krietni zem nulles. Nosaluši pirkstiem pagriežu aizdedzes atslēgu. Motors paklausa uzreiz, sāk murrāt kā kaķēns. No auto krāsniņas sāk strāvēt glābējs siltums. Meitene vēl guļ. Droši vien nosalusi, taču ne pavisam – elpo. Jā, un elpa kūp. Bet kas ar viņu noticis? Skatos, uzreiz nespējams aptvert. Mati, kas vēl vakar likās pavisam gaiši, tagad ir daudzu tumšāku cirtu izraibināti un krietni vien garāki paaugušies. Droši vien bijuši balināti. Uz sejas ādas samanāmi tādi kā plankumi, un viņas viduklis... krietni vien piebriedis...

Sniegs ir tīrs un balts, sniega ir daudz. Acis žilbst.

Palūkojos spogulī. Paša atspulgs mani šoreiz vairs neizbiedē. To jau es esmu gaidījis – bārda krietni garāka un mati – arī.

Meitene pamostas, ir pārsteigta, sākumā pat izmisusi. Viņas somiņā atrodam šķēres un vēl šādus tādus mums noderīgus piederumus. Kaut cik sakopjam viens otra matus. Ar piebriedušo vidukli gan tā nevar tikt galā. Jā, protams, vakar bija Jāņi, un Jāņos mēdz uzziedēt papardes zieds, taču...

Viņai nav ziemei piemērota apģērba, un tās drēbes, kas mugurā, arī jau kļuvušas par šauru. Mēs abi, jāatzīst, jūtamies krietni vien samulsuši.

Bet šajā pasaulē vēl pastāv ceļš.

Poršs slīd un mētājas pa sānceļu, beidzot tam tomēr izdodas izrausties uz krietni vien labākā stāvoklī esošas šosejas. Spidometra bultiņa jau atkal nenolaižas zem 100 iedaļas, bet poršs patiesi ir labs auto, un es vēl un vēl varu par to pārliecināties. Pirmajā veikalā iegādājos meitenei nepieciešamos apģērba gabalus. Un atkal mēs braucam, braucam, braucam. Ceļš nemaz netaisās beigties, ceļš nenogurstoši aizvijas tālumā, saukdams sekot.

Ap pusdienas laiku kādā Kurzemes pilsētiņā meitene lūdz pieturēt. Viņa esot atbraukusi, viņai vajagot izkāpt. Es esmu izbrīnījies, es jūtos pārsteigts. Kā tad tā? Lūk tā, viņa man atbild. Protams, es apturu poršu, un viņa patiešām izkāpj. Vienu brīdi izkāpt gribas arī man, bet es saprotu, ka to nespēju. Esmu pārlieku vajadzīgs poršam, tik ļoti, ka mēs patiešām jau esam kļuvuši viens vesels. Iedodu meitenei prāvu žūksni naudas, vienīgi tā varu viņai kaut mazliet

līdzēt, atvados ar galvas mājienu un atkal braucu, braucu, braucu. Atkal spidometra bultiņa nenolaižas zem 100 iedaļas...

No rītiem mēdz būt janvāris, bet vakaros – jūnijs. Kaut gan ne vienmēr – reizēm ir arī otrādi. Esmu iemācījies tīri veikli pats sev apgriezt matus un bārdu, man vairs nav jātērē frizētavās ne nauda, ne mums tik ļoti dārgais laiks. Degviela kannās sen jau beigusies, bet tagad uzpildes stacijas it nemaz vairs nešķiet bīstamas. Kādas nu tur lamatas – blēņas! Poršs man pakļaujas visā pilnībā. Reizēm gan ienāk galvā doma, ka es esmu pakļāvijs **viņam**, bet tie ir maldi, un tādas domas jau laikus jāizmet no galvas.

Tuvojas vakars. Krēslo. Mans izvēlētais kurss joprojām ir nemainīgs. Var jau būt, ka tas ir kā autobusa maršruts, bet tas nu gan tā nav, ka tik lepmu vāģīti kā manējo varētu noturēt par kaut kādu tur autobusu.

Stipri līst.

Gandrīz vai īsti Grēku plūdi gāžas pār zemi.

Šķīst zibeņi, pērkons ducina bez mitas.

Mans poršs traucas uz priekšu, saceldams ap sevi vai veselu šlakatu valni. Gluži kā torpēdkuteris rada aiz sevis aizsargviļņus. Svilpoju – par spīti negaisam man ir ļoti labs garastāvoklis.

Vēl aizvien līst un līst. Ceļa malā divi galīgi izmirkuši stāvi. Sieviete un gadus piecus vecs puisēns. Lūdzoši paceltas rokas. Kur viņi radušies te, pašā meža vidū? Pēkšņi un ļoti reāli atceros meiteni, sabozušos kā galīgi nosalušu un galīgi nelaimīgu zvirbulēnu. Poršs samazina ātrumu, līgani apstājas. Sieviete ar zēnu pieskrien, atver durtiņas, vaicā, vai es viņus aizvedīšot tur un tur. Saku, ka jā, lai sēžas tik iekšā. Man šķiet, ka sievietē esmu atpazinis meiteni. Jā, tā patiešām ir, viņa arī mani atceras. Nenoliedzami, jo apgalvo, ka puika esot mans dēls. Klusējam. Gandrīz vairs nav par ko runāt – mēs esam kļuvuši sveši. Viņi patiešām izkāpj tur, kur vēlējušies. Vienu brīdi arī man ļoti gribas izkāpt, bet es, kā vēl nekad, saprotu, ka nespēju. Iedodu viņiem kādu mazumiņu naudas. Mums pašiem jau diez cik daudz nav palicis. Bet dzīve ir dārga un benzīns jāpērk katru dienu. Kur nu vēl eļļas! Arī filtri reizēm jāmaina. Naudas patiešām nav daudz, bet vienīgi tā es varu viņiem kaut mazlietiņ palīdzēt.

Atvados ar galvas mājienu un atkal braucu, braucu, braucu. Atkal spidometra bultiņa nenolaižas zem 100 iedaļas. Braucu un nespēju apstāties. Miegš man nav prātā.

Tuvojoties rītam, kļūst aukstāks, sāk piesalt. Uz asfalta veidojas spoža ledus kārtiņa, taču tas mani it nemaz neuztrauc – šoseja ir taisna un diezgan plata, bet poršs patiešām ir lielisks auto. Tagad nu man ir pilnīgi skaidrs, ka viņš un es, ka **mēs** esam automobiļu laikmeta kentauri. Nevis divi atsevišķi, bet viens vesels.

Tumsa mazpamazām atkāpjas. Smēķēju cigareti, klausos radio. Mūziku. Ziņas un sludinājumi sen jau vairs mani neinteresē. Tiem sākoties, es ātri sameklēju citu staciju. Porša īpašnieks? Poršs ir **vienīgi mans**, un tikai!

Atkalai piebiedrojas migla. Pasaule visapkārt zaudē savus reālos apveidus. Brauciens līdzinās lidojumam pienbaltā izplatījumā, un es savā poršā ne ar ko neesmu sliktāks par astronautu kosmosa kuģī. Man vairs nevajag minēt, uz kuru pusi īsti aizvijas ceļš, es jau to zinu no galvas. Spidometra bultiņa nenolaižas zem iedaļas 100, tas liecina, ka viss ir kārtībā un es neko ne par ko nedomāju. Manās rokās ir stūre, uz pedāļiem ir manas kājas.

Piestājam degvielas stacijā uzņemt kārtējo porciju dzīvības sulas. Kad atkal izkļūstam uz šosejas, migla kļuvusi vēl biezāka. Taču mani tas neuztrauc, mani vispār nekas vairs neuztrauc.

Ceļš vijas lejup no kalna. Tur, pašā apakšā, – es to neredzu, bet ļoti labi zinu – ir tilts pār nelielu upīti. Spidometra bultiņa jau atkal paspējusi pacelties virs iedaļas 100.

Bet, kas tad tas!?

Nē, nē – nevar būt!!!

Starp starmešiem – tieši pa vidu – cilvēks... nāk mums pretī... Nē, nē, nēēē!..

Trieciens. Tad vēl viens. Poršs lido sānis. Ļerkst tilta margu tērauds, smilkst smalkais mana vāģīša virsbūves skārds.

Klusums un tumsa.

Atjēdzos. Ļoti sāp galva un plecs. Poršs, nolidojis no uzbēruma, riteņiem gaisā guļ piesnigušā upmalas pļavā. Arī manas kājas ir augstāk par paša galvu.

Cilvēks starp starmešiem – tieši pa vidu...

Ar mokām man izdodas izvelties pa pusvirus palikušajām, salauzītajām durtiņām sniegā. Pietraušos kājās, skrienu uz tiltu. Tam vienā pusē vairs nav margu – gluži kā ar nazi nogrieztas. Cilvēku atrodu krietni tālu no tās vietas, kur biju iedomājies viņu esam. Cilvēks nepārprotami ir miris, guļ ar vēderu apliecies ceļa zīmes stabiņam. Pats nesaprotu, kāpēc paveļu viņu ar seju pret sevi.

Skatos kā spogulī – pats sev acīs.

Es esmu sabraucis... sevi.

Jā, protams, – tā tas nevar būt, bet – tieši tā tas ir.

Pagriežos un eju prom. Aiz tiltiņa sākas ceļš, kurš ved uz dzelzceļa staciju. Es eju, jo te man vairs nav ko darīt. Gaidīt kādu, lai viņam paskaidrotu, ka esmu nobraucis pats sevi?..

Poršam arī vairs nekā nevar līdzēt, arī poršs ir miris.

Pagalam automobiļu laikmeta kentauris. Pagalam.

Gan jau drīz nāks kāds vilciens. Vienalga kurp, ka tikai prom.

Vilciens

stāsts

Aiz vagona loga ir pilnīgi tumšs. Liekas, ka vilciens brauc nevis caur nakti, bet gan pa milzīgu melnās tintes pudeli. Lai kā arī redzi sasprindzinājis pūlos, man jau ilgāku laiku nekādi neizdodas saskatīt ne uguntiņu dzelzceļa tuvumā esošas mājas logā, ne koku siluetus, itin neko. Pēc brīža gar acīm sāk ņirbēt par melno tumsu vēl melnāki pleķi, un šķiet, ka tinte aiz rūts skalojas, ka vilciens, braucot tai cauri, to sakustinājis. Atrauju skatienu no loga, bet arī spuldžu nespodri dzeltenīgajā gaismā melni pleķi vēl kādu brīdi virpuļo acu priekšā.

Vagons, kurā es atrodos, ir nemīlīgi drēgns un auksts.

Man nav pat nojausmas, uz kurienu braucu, un, atklāti sakot, ir pilnīgi vienalga. Ļaujtos vilcienam – lai ved. Gan jau kāda stacija būs gala stacija. Un ir taču arī citi vilcieni, ja šis, gadījumā, aizvestu mani uz tādu vietu, kura man galīgi nebūtu pa prātam.

Vagons ir ne tikai nemīlīgi drēgns un auksts, bet arī tukšs – neviena pasažiera. Pa logu vēl aizvien neizdodas saskatīt neko citu kā vienīgi tumsu. Vilciens jau ilgāku laiku brauc bez pieturām. Cik īsti ilgi, to nemāku pateikt, jo mans pulkstenis apstājies (laikam tā baterija izlietojusies) – elektroniskais ekrāns ir izdzisis. Mēģinu nosnausties, taču ir pārlietu auksts. Svilpoju savā nodabā, atkal jau pūlēdamies saskatīt kaut jo tumsā aiz rūts, bet aptveru, ka ar tādiem pašiem panākumiem es varētu blenzt arī sienā blakus logam – izņemot krāsu tāpat nekas cits nemainītos. Nožēloju, ka neesmu paņēmis līdz grāmatu, pat avīzi ne.

Vilciens vēl aizvien brauc un brauc bez pieturām, un mani šis vienmuļais brauciens sāk kaitināt. Kaut ir pilnīgi vienalga, uz kurienu vilciens mani ved, ceļā tomēr kādai stacijai vajadzētu būt, vajadzētu būt arī kādai uguntiņai aiz loga, ja ne akurāt spuldzei, tad kaut mēnesim debesīs, kaut zvaigznei.

Galīgi vairs nevaru izturēt vienatni un bezdarbību. Pieceļos, eju. Zinu, ka esmu iekāpis pēdējā vagonā. Tātad, ejot uz pirmo, man vajadzētu sastapt kādu pasažieri; tā taču nevar būt, ka vilciens brauc tikai manis dēļ. Vienalga – žūpa, plānprātiņš, laupītājs –, lai tikai būtu dzīvs cilvēks. Varbūt pat varēšu parunāties.

Jāatzīst, ka brīnumiem jau sen vairs neticu, bet vai tad tie gudrie, kas radīja varbūtības teoriju, ticēja? Viss taču ir pavisam vienkārši – jo vairāk izdevību Liktenis piešķir, jo lielāka iespējamība, ka kaut reizi paveiksies. Mana vēlme galu galā ir pavisam pieticīga. Vilcienam astoņi vagoni. Katrs no tiem paredzēts vismaz simts pasažieriem. Man pilnīgi pietiktu, ja sastaptu kaut vienu, lai tiktu vaļā no savas patiesi nejaukās vienatnības sajūtas.

Un tomēr, nonācis pirmajā vagonā, saprotu, ka vilcienā esmu viens pats. Varbūt ne gluži tā, ka vilcienā, jo ir vēl arī lokomotīve, un, ja jau vilciens brauc, tad kāds acīm redzot to vada, taču lokomotīves durvis ir slēgtas, un man nav lemts pārlicināties, vai tur patiešām kāds ir.

Vilciens vēl aizvien brauc un brauc bez pieturām. Nemāku pateikt, cik ilgi, jo mans pulkstenis apstājies, bet šķiet, ka jau veselu mūžību.

Atspiedies pret tambura sienu, aizsmēķēju. Cigarete ir valga un slikta. Dūms sprūst rīklē, izvilinādams nejauku krekšķi, bet izliekos to nemanām un smēķēju, jo smēķēšana šobrīd (pat ja tik draņķīga cigarete!) katrā ziņā ir labāka par nekā nedarīšanu. Domāju par to, kas ar mani varētu notikt tālāk. Cigarete manos pirkstos ir pēdējā.

Veras durvis – nevis lokomotīves, bet vagona salona durvis! – un man priekšā nostājas ļoti raibi ģērbies, gluži kā uz karnevālu saposies, avīžu pārdevējs. No kurienes viņš varēja rasties, ja vilciens vēl līdz šim nav pieturējies nevienā stacijā!? No gaisa nokritis, no solapakšas izlīdis? Pirms brīža taču pats pārlicinājos, ka visi vagoni ir tukši; bet nu viņš te stāv manā priekšā, un kaut kas neizprotams slēpjas viņa smaidā.

Vilciens vēl aizvien brauc un brauc bez pieturām.

Aiz loga ir pilnīgi tumšs.

Avīžu pārdevējs – vienā rokā viņam ir prāva laikrakstu paka, plecā soma, ļoti līdzīga tām, ko nēsā pastnieki – ieminas, ka vilciens ir sabiedriskā vieta, tāpēc tajā nav atļauts smēķēt. Aizbildinos, ka cigarete man ir pēdējā, un te bez viņa nav neviena cita, kam mana smēķēšana varētu kaitēt. Avīžpārdevēja smaids vēršas vēl platāks. Sazvērnieciski piemiedzis ar aci, viņš izvelk no somas un sniedz man *Camel* paciņu, sakot, ka pats arī smēķē, ka labas tabakas dūmi viņam neskādējot, labas nē. Sadabūju naudu, taču avīžpārdevējs to neņem – viņam neesot atļauts pārdot cigaretes vietās, kur nesmēķē, bet dāvināt jau neviens nevarot liegt. Paraustu plecus, jūtos mazliet apmulsis, taču tikai mazliet. Patiešām labas cigaretes. Pāris aromātiski dūmi jau aizgaiņājuši īgnumu un nelāgo garastāvokli. Vaicāju, kad būs nākamā stacija un kurp mēs īsti braucam. Viņš prasa, vai tad es pirmo dienu pasaulē, ka neko vēl nezinu. Apgalvoju, ka tagad jau nemaz nav diena, bet nakts. Un vai tad tas ir kāds grēks, ka kaut ko arī nezinu – nemaz nekautrējos par savu neziņu. Avīžu pārdevēja smaids kļūst vēl neizprotamāks. Iespiedis man saujā laikrakstu, viņš ieiet vagona salonā.

Vilciens vēl aizvien brauc un brauc.

Smēķēju *Camel* un pūlos sarēķināt, cik laika jau varētu būt pagājis kopš brīža, kad sākās mans brauciens. Velti. Pat aptuveni netop skaidrs. Un, galu galā, kāda tam nozīme? Pret papēdi nodzēsis izsmēķi, arī es ieeju vagona salonā. Avīžu pārdevēja tur nav. Laikam devies tālāk, uz citu vagonu. Nu lai jau! Man tagad ir avīze, tagad es beidzot varēšu lasīt. Pat neatceros, kad pēdējo reizi esmu to darījis.

Jā, avīze ir. Krietni liela un krietni bieza. Taču... skatos uz to no vienas puses, no otras. Teksta ir ļoti maz, un tikpat maz ilustrāciju. Avīzes nosaukums, iespiests lieliem, gandrīz vai taustāmi bieziem burtiem, aizņem visu pirmo lappusi:

TUMSA

Laikraksta otrā lappuse, sadalīta pa diognāli no apakšas uz augšu, no kreisās uz labo, veido divus trijstūrus. Viens no tiem – apakšējais – iekrāsots melns. Otrā – baltajā – rakstīts:

Kā jau visiem labi zināms, tumsa ir ne tikai naktī. Patiesībā nakts tumsa tikai nosacīti ir saucama par tumsu, jo mēness, zvaigžņu un citu gaismas avotu dēļ nav īsteni tumša.

Meklēju nākamo lappusi. Tā, pārdalīta ar divām diognālēm, veido četrus trijstūrus. Augšējais un apakšējais – melni. Teksts ievietots baltajos trijstūros pa labi un pa kreisi:

Prāta vai dvēseles tumsa. Arī šajā gadījumā ļoti nosacīts ir vārda “tumsa” lietojums. Varbūt te vietā būtu izlīdzēties ar vārdu “krēsla”.

Šķiru tālāk. Lappuse ar horizontālu līniju pārdalīta uz pusēm. Augšējā daļa melna. Apakšējā rakstīts:

Savā ziņā pie jēdziena “tumsa” var pieskaitīt arī naidu, greizsirdību, atriebību, nodevību. Bet, cik nu šāda tumsa ir tumša, spriediet paši.

Vēl tālāk. Gandrīz visu lappusi aizņem melni iekrāsots aplis. Apkārt tam rakstīts:

Nāve ir tumsa tikai tad, ja nāvi kā jēdzienu pretstata dzīvei. Ja pieņemam, ka nāve var būt arī jaunas dzīves sākums, tad... Mūsu laikraksta uzdevums nebūt nav uzspiest jums mūsu viedokli. Ja jums, cienītie lasītāji, galvā ir pašiem savas smadzenes, tad, lūdzu, domājiet paši!

Visas nākamās lappuses ir pilnīgi melnas.

Grozu avīzi rokās, mēģinādams saprast, vai tas ir joks vai nopietnība.

Avīze izslīd no rokām un nokrīt uz grīdas.

Aiz loga vēl joprojām ir pilnīgi tumšs, un vilciens brauc, brauc, brauc. Turklāt liekas, ka nevis caur nakti, bet pa milzīgu melnās tintes pudeli.

Pieceļos un eju meklēt avīžu pārdevēju. Kaut kur tepat taču viņam ir jābūt, jo vilciens vēl aizvien nav pieturējies nevienā stacijā. Un tomēr, nonācis pēdējā vagonā, saprotu, ka vilcienā atkal esmu viens pats. Kā vīrietis raibajā apģērbā ar avīzēm nez no kurienes bija uzradies, tā viņš tagad nez kur ir pazudis.

Atspiedies pret tambura sienu, aizsmēķēju. Cigarete ir sausa, un dūms nesprūst rīklē, neizvilina nejauku kreķšķi. Varbūt *Camel* patiešām ir labas cigaretes, taču par to var spriest tikai tad, ja pie rokas salīdzināšanai ir kādas sliktākas. Cilvēks pie visa pierod tik pārsteidzoši ātri. Kājām gājējs, ticis pie sava auto, pēc pāris nedēļām jau paspēj aizmirst, ko nozīmē iet kājām. Par to, ka tā ir, es esmu pilnīgi drošs, par to es pats esmu pārliecinājies. Cūkgans var kļūt par karali. Bet vai karalis par cūkganu var? Pat tādā gadījumā, ja pirms kronēšanas tas reiz jau tāds bijis?

Manas pārdomas iztraucē vīrietis, kurš ienāk tamburā (un ne jau no lokomotīves!). Pirmajā brīdī šķiet, ka tas ir avīžu pārdevējs, tikai tagad pārgērbies – šoreiz tam mugurā grezna fraka ar tresēm un divrindu pogām. Pirmajā brīdī patiešām tā šķiet. Gribu viņam vaicāt par laikrakstu “TUMSA”, taču pēkšņi vairs neesmu drošs, ka man darīšana ar vienu un to pašu cilvēku. Pusvārdā apraujos. Šis varētu būt pirmā dvīņu brālis, dubultnieks (var taču lietot dažādus vārdus, lai norādītu pārsteidzošu līdzību), bet šis noteikti ir cits. Esmu par to gandrīz vai pārliecināts.

Pārlietu nelauzu galvu, no kurienes vīrietis uzradies. Labi zinu, ka vilciens vēl joprojām nav pieturējies nevienā stacijā. Cik tad nesen, kā izgāju cauri visiem vagoniem un redzēju, ka esmu vienīgais pasažieris? Taču, ja jau varēju sastapt avīžu pārdevēju, kāds tad tur brīnums, ka tagad sastopu vēl kādu?

Vīrietis frakā ar tresēm un divrindu pogām stāv manā priekšā un mazliet neizprotami smaida. Iedomājos, ka viņš varbūt ir biļešu kontrolieris, taču tūlīt pat atmetu tādas domas – kurš tad ir redzējis kontrolieri frakā?

Sāku justies mazliet neveikli, jo svešais nepārprotami mani vēro. Vaicāju, vai mana smēķēšana viņu traucē. Viņš atbild, ka nekādā ziņā un aicina mani vagona salonā. Atrunājos, ka neesmu vēl izsmēķējis cigareti. Vīrietis apgalvo, ka es to droši varot pabeigt arī salonā. Vēl joprojām nesaprotu, ko viņš no manis grib, un viņa smaids ar katru brīdi kļūst arvien neizprotamāks.

Aiz loga ir pilnīgi tumšs. Liekas, ka vilciens brauc nevis caur nakti, bet pa milzīgu melnās tintes pudeli. Mēģinu kaut ko saskatīt aiz rūts, mēģinu kaut tāpēc vien, ka vīrietis frakā vēl joprojām stāv tamburā. Pamatīgi nopētu durvis, tik pamatīgi, it kā mana dzīvība būtu atkarīga no tā, cik precīzi es tās ielāgošu savā atmiņā. Vīrietis frakā vēl joprojām stāv man līdzās, vēl joprojām smaida neizprotamu smaidu. Ievēroju, ka pa līdz galam neaizbīdītajām ventilācijas žalūzijām durvīs lēnām sūcas melns, biezs šķidrums. Nodrebu, sākumā pat neiedrīkstos noticēt savām acīm. Bet, vai nu ticu vai ne, melns kā tinte šķidrums patiešām sūcas. Parādu to vīrietim frakā. Viņš ne mazākā mērā neliekas pārsteigts, viņš saka: *tumsa*, saka: *tas naktīs ir pilnīgi dabīgi*. Atrauju acis no žalūzijām – man top vēl vairāk neomulīgi. Vilciens, kas brauc un brauc bez pieturām, tintei līdzīga tumsa, abi vīrieši. Kur es īsti esmu nokļuvis?

Atkal tieku aicināts vagona salonā un šoreiz paklausu. Vienā no stūra kupejām, kura, kā uz sienas var lasīt, domāta *pasažieriem ar bērniem un invalīdiem*, novietoti paprāvi ratiņi – tie vairāk gan izskatās pēc apgāzta ledusskapja uz riteņiem. To vāks, atbīdīts sānis, veido leti. Iekšā redzu raibus dažādu pudeļu kakliņus, glāzes, mazmazītiņas balta porcelāna kafijas krūzītes, šeikeri un citus bāra piederumus. Miniatūrā kafijas automātā kūp melns kā āra tumsa šķidrums.

Vīrietis frakā ļoti lietišķi vaicā, ko es dzeršu – jūtos tik pārsteigts, ka neatbildu – *Screedriver, Bloody Mary, Manhattan, Martini dry*, vai varbūt *Martini supper dry*? Šie nosaukumi skan varen jauki, taču tie man diezgan maz ko izsaka. Atbildu, ka ļoti labprāt kafiju. Tā tūlīt man tiek pasniegta mazmazītiņā krūzītē, varen stipra un varen melna. Vīrietis vaicā, vai es gadījumā neesot atturībnieks, un viņa skatienā pavīd tāda kā izsmiekla, tāda kā nicinājuma ēna. Šobrīd viņš man ļoti atgādina fanātisku jezuītu misionāru, kurš par katru cenu nolēmis pievērst īstenajai ticībai zvērinātu pagānu. Pasmaidu.

Vilciens vēl aizvien brauc un brauc bez pieturām.

Atbildu, ka galīgs atturībnieks nekad neesmu bijis, taču pasen nav gadījies baudīt neko stiprāku, jo pēdējā laikā ļoti daudz iznācis sēdēt pie stūres. Vīrietis frakā pasmaida un viņa smaidā nav vairs ne izsmiekla, ne nicinājuma duļķes, tas drīzāk ir saprotoši līdzjūtīgs. Tiek paziņots spriedums: *Martini supper dry*, un manā rokā iespiesta prāva, ar pildītu olīvu rotāta glāze. Pēc tam izmēģinu *Martini dry*, *Manhattan*, *Screwdriver*, arī *Bloody Mary*. Ar katru izdzerto malku man vīrieša smaids liekas saprotamāks. Tumsa aiz loga vairs nešķiet tik melna, lai gan vēl joprojām tur nespīd neviens pat visniecīgākais gaismas stariņš. Gaisma nu ir manā galvā – iesārti rožaina blāzma.

Vēlreiz *Bloody Mary*, vēlreiz *Manhattan*.

Vaicāju, uz kuriem vilciens brauc un kāpēc vēl līdz šim tas nav pieturējies nevienā stacijā. Vai tad es patiešām neko nezinot, vīrieša smaids spēji kļūst neizprotams.

Vēl viena *Bloody Mary* un man pēkšņi neatturami sagribas smēķēt. Svešais iesaka smēķēt turpat, taču es neesmu pierunājams – salonā nedrīkst! – es pasūtu *Martini dry* un ar glāzi rokā izeju tamburā.

Vilciens vēl aizvien brauc un brauc bez pieturām.

Pa līdz galam neaizbīdītajām ventilācijas žalūzijām durvīs vēl aizvien sūcas melns, biezs šķidrums. Tagad es vairs neuztraucos par to, tagad es taču zinu, ka tā ir tumsa, ka naktī tā mēdz notikt. Un, ja labi padomā, vai tad tumsai ir kāda vaina? Tumsa savā ziņā ir pat skaista. Līdzīga melnajai tinteī? Ja es būtu rakstnieks, es rakstītu tikai ar melno tinti.

Viena cigarete nosmēķēta. Aizdedzinu nākamo. Glāze izdzerta pusē.

Kāpēc es visiem jautāju, uz kuriem vilciens brauc? Man taču patiešām ir vienalga, kurp tas mani ved. Kad pienāks gala stacija, tad jau redzēšu, kur esmu nokļuvis.

Vai tā vispār kādreiz pienāks?

Gan jau.

Veras durvis, tamburā ienāk vīrietis. Ieraudzījis viņu tā apstulbstu, ka gandrīz izlaižu glāzi no rokas – viņš kā ūdenslāse ūdenslāsēm ir līdzīgs gan avīžu pārdevējam, gan vīrietim frakā, tomēr nav ne viens, ne otrs. Šim mugurā dzelzceļnieku uniforma, šis nesmaida, bet aizrāda, ka vilcienā nedrīkst smēķēt un prasa man biļeti.

Vilciens vēl aizvien brauc un brauc.

Mazliet saņēmies sāku skaidrot, ka biļetes man nav, jo stacijā, kurā es iekāpu, nestrādāja kase, taču es labprāt tūlīt samaksāšu soda naudu. Vīrietis dzelzceļnieka uniformā drūmi šupo galvu, vaicā, uz kuriem es braucu. Atbildu, ka nūdien nezinu. Izdzeru glāzi un dzirdu, ka patiesībā man būtu jāmaksā sods ne tikai par braukšanu bez biļetes, bet arī par smēķēšanu un reibinošu dzērienu lietošanu sabiedriskā vietā. Un, diez vai ar soda naudu pietiktu – te vajadzētu aicināt policiju, lai arestē mani; taču viņš – kontrolieris – neesot ļauns, naudu viņš neņemšot, varas pārstāvjus nesaukšot, viņš mani – pavisam vienkārši! – izsēdināšot. Jautāju, vai tad drīz

būs kāda stacija. Saņemu atbildi, ka par to man neesot jāuztraucas, ka gan jau viņš zināšot, kā mani izsēdināt, un izdarīšot to tūlīt pat. Saku, ka neesmu norēķinājies ar bārmeni un lūdzu atļauju vēl pirms izsēdināšanas to izdarīt. Ja jau jāizkāpj, tad jāizkāpj, bet palikt parādā vīrietim frakā es nūdien nevēlos. Kontrolieris skatās uz mani kā uz traku – vilcienā nekāda bāra neesot. Taču es uzstāju, ka ir gan un aicinu viņu pārliecināties par to. Atveru vagona salona durvis. Vīrietis frakā ar tresēm un divrindu pogām un viņa apgāztam ledusskapim līdzīgie ratiņi ir pazuduši. Kontrolieris uzvaroši smīn.

Vilciens vēl aizvien brauc un brauc bez pieturām.

Man sāk likties, ka topu izmuļķots, ka patiesībā esmu sastapis nevis trīs ļoti līdzīgus vīriešus, bet gan vienu vienīgu, kurš veikli prot pārgērbties un vēl veiklāk – tēlot. Izsaku kontrolierim savas aizdomas, juceklīgi stāstu par vilcienā piedzīvoto, ļoti cenšos, taču neko nēpanāku, vienīgi lieku reizi dzirdu, ka vajagot mazāk dzert.

Vīrietis dzelzceļnieka uniformā apņēmīgi uzliek roku uz stopkrāna sviras. Es instinktīvi aizmiedzu acis, saku, ka tas ir ļoti bīstami tik strauji apturēt vilcienu, ka tā var izraisīt avāriju.

Roka ar sviru slīd uz leju. Čīkst bremzes.

Vilciens apstājas.

Atveras durvis un es, puspats, pusgrūsts, esmu ārā.

Stāvu. Redzu tikai tik, cik to atļauj pa vilciena atvērto durvju aili krītošā gaisma, un tas patiešām nav daudz – neregulārs, dzeltenī blāvs četrstūris man apkārt. Tagad saprotu, kāpēc iepriekš neko neesmu varējis saskatīt caur logu rūtīm – pat visniecīgākais gaismas stariņš neizlaužas uz āru. Tā nevajadzētu būt, bet tieši tā tas ir. Ja es nezinātu, ka vagonos deg spuldzes, – bet es taču to zinu, man pašam bija iespējams pārliecināties! – domātu, ka vilciens nav apgaismots.

Skaļi nošņākdamās, aizcērtas durvis. Vēl brīdi acu priekšā pazib kontroliera nirdzīgais smīns. Tad pazūd viss, arī neregulārais, iedzelteni blāvais četrstūris.

Lai arī kā redzi sasprindzinājis pūlos, man neizdodas saskatīt vairs neko. Pēc brīža gar acīm sāk nīrbēt par tumsu vēl tumšāki pleķi. Liekas, ka mani apņem nevis nakts, bet melna tinte, ka tā ir sakustējusies un nu skalojas visapkārt.

Vai vilciens aizbraucot to sakustinājis, vai, varbūt, es pats?

LABIRINTS

stāsts

Šaurs, garš gaitenis. Spoguļu sienas, spoguļu griesti, spoguļu grīda. Nespilgta, tomēr uzmācīga gaisma. Un galīgi nevar saprast, no kurienes tā rodas. Gaisma taču nevar nākt no spoguļu iekšienes? Tā taču nemēdz būt, tā nenotiek. Bet šoreiz laikam jau tieši tā ir.

Šaurs, garš gaitenis. Daudz sāneju – gan pa labi, gan pa kreisi. Un visas nevainojami taisnā leņķī pret gaiteni, pa kuru eju. Gaisam nav pilnīgi nekādas smaržas. Pat putekļu smaku nemanu. Bet tā te noteikti iederētos. Gaiss ir stings, it kā būtu liets no stikla. Ne jausmas par caurvēju.

Eju uz priekšu – tikai taisni vien. Neatceros, kā esmu šeit iekļuvis. Itin neko vairs neatceros. Varbūt tomēr mazliet pārspīlēti teikt *itin neko*, taču manā galvā vairs neatrodas tādas atmiņas, kurām es droši varētu uzticēties.

Eju uz priekšu – tikai taisni vien.

Un tomēr laikam jau ne gluži taisni, jo galu galā saprotu, ka esmu apmaldījies. Spoguļi augšā, apakšā, sānos. Atrodos slēgtā telpā starp sešām plaknēm. Krātiņš, no kura nav izejas. Spožs sprosts, kurā, ja neaizver acis, ne mirkli nav iespējams paslēpties no sevis paša. Mēģinu aptvert, kā esmu te iekļuvis. Mēģinu gan, taču nespēju. Bija garš, šaurs gaitenis. Kā tas pamanījās mani iekārtot? Un tik pēkšņi! It kā jau pirms tam es nebūtu bijis gūsteknis, kam laupīta rīcības brīvība! Tagad arī manas kustības galēji ierobežotas. Tik vien varu, kā blenzt (kaut līdz nelabumam!) sešos paša personīgajos atspulgos. Un tas katrā ziņā ir daudz nomācošāk, nekā atrasties pilnīgā tumsā.

Mēģinu aizvērt acis. Tā vismaz nav nepārtraukti jāskatās spoguļos. Taču uzreiz pārņem sajūta, ka līdzās kāds atrodas. Liekas, ka visapkārt kas kustas, ka notiek neizprotamas pārvērtības. Atveru acis un, protams, nemanu vairs neko. Tikai paša sagurusī, apjukusī, izbiedētā seja ir visur, kur vien skatos.

Sprosts nav diez cik plašs. Pietiek vietas, lai apsēstos. Taču par atgulšanos nav pat ko domāt. Cik ilgs laiks vēl paies, līdz es šādi galīgi šķiršos no prāta? Un vai laiks šajā nolādētajā sprostā vispār vēl pastāv? Man ir nācies piedzīvot daždažādas nepatikšanas savā ne pārāk garajā mūžā. Taču tik draņķīgi kā tagad vēl nekad neesmu juties.

Sprosts nav diez cik plašs. Uzmācīga gaisma, kas gan nav spilgta, bet no kuras gurst un sāk sāpēt acis. Seši atspulgi, kuri ne tikai uzrauga mani, bet mērķaķodamies atdarina katru, pat pašu niecīgāko, kustību.

Visu laiku notiek viens un tas pats – nenotiek nekas.

Vai es esmu dzīvs? Vai miris?

Vai tam ir izšķirīga nozīme?

Sprosts, spoguļi un izmisums spoguļos spoguļojas. Jā – tur vēl ir arī acis, kurās tas mīt. Ir seja, kakls pleci, rokas un pārējais ķermenis. Bet vai tas maz ir mans? Tikpat labi tas taču varētu būt pilnīgi svešs.

Varbūt attēli spoguļos nemaz nav atspulgi?

Varbūt es pats esmu to atspulgs?

Varu mežģīt savas smadzenes gan pulksteņa rādītāja virzienā, gan tam pretēji. Varu domāt. Varu nedomāt.

Tāpat nekas nemainās.

Ilgu laiku notiek viens un tas pats – nenotiek nekas. Liekas, ka tomēr esmu gulējis. Tāpat sēdus, pret spoguļi atspiedies. Varbūt tā tikai liekas? Ja arī esmu sapņojis, tad sapņos esmu redzējis tikai un vienīgi spoguļus. Katrā ziņā, lai kā arī būtu vai nebūtu, jūtos vēl vairāk noguris. Vēl vairāk ieslodzīts. Vēl vairāk vientuļš paša nirdzīgo atspulgu nīrbā. Ir neizsakāmi bail pavērt muti, mēģināt izrunāt vārdus. Gaiss man visapkārt atgādina biezu, aukstu stiklu. Bet stiklā balss it nekādi neiederas. Balss stiklā taču nemaz nav iespējama.

Vienbrīd man liekas, ka spogulī pa kreisi no manis kaut kas sakustas. Ka šis *kaut kas* nekādā ziņā nav mans personīgais atspulgs. Ieskatos vērtīgi. Taču neko īpašu nemanu. Spogulī visu laiku redzams viens un tas pats. Sadusmojos. Speru ar kāju pa gludo, vēso virsmu. Speru no visa spēka. Spogulis iztur. Spogulis pat neieplaisā. Bet savās smadzenēs sajūtu sāpi. Skaudru kā sirseņa dzēliens. Tik spēju, ka atkrītu sēdus. Gar acīm virpuļo krāsaini pleķi. Piere dun kā zvans. Apdullinoši skaļi. Neizturami.

Spoguļos visu laiku redzams viens un tas pats.

Krāsaini pleķi vēl ilgi virpuļo gar acīm.

Un man atkal liekas, ka kaut kas kustas. Taču nu jau spogulī pa labi no manis. Ieskatos rūpīgāk. Nedalīti veltu visu savu uzmanību gludajam stiklam. Bet tikai savu atspulgu vien redzu. Neko citu.

Šoreiz savaldos. Nesperu. Smadzenes vēl smeldz no iepriekšējās reizes. Vēl pārlietu labi atceros dzēlienam līdzīgo triecienu. Vai spoguļu pasaule tādā veidā aizsargā pati sevi?

Bet tur patiešām kas kustas! Un tas nekādā gadījumā nav mans atspulgs! Spogulī sev priekšā redzu, ka spogulī aiz manis ir parādījies vēl kaut kas.

Apgriežos. Samiedzu un atkal atveru acis.

No spoguļa dzīlēm tuvojas cilvēkam ļoti līdzīgs radījums. Vēl ir ļoti, ļoti tālu. Bet nāk ātri. Nu jau skaidri saskatu, ka tā ir sieviete. Spogulī ir sieviete. Bet, ja atspulgs redzams tur, tad

jau viņai pašai jābūt šeit! Tomēr es te esmu viens. Lai arī cik rūpīgi pētu savu ieslodzījuma vietu, sieviete ir tikai un vienīgi spogulī.

Smadzenes vēl smeldz. Atsakās pa īstam domāt.

Saņemos. Skatos stiklā.

Sieviete tajā jau ir gandrīz tikpat liela kā mans atspulgs. Ir tikpat liela. Neizturu nepievēris acis. Kad atkal tās paveru, sievietes spogulī vairs nav. Nē – tas nav gluži pareizi – spogulī tagad ir viņas atspulgs, bet viņa pati – stāv man līdzās.

Par maz būtu teikt, ka esmu pārsteigts.

Sieviete iznākusi no spoguļa. Cauri stiklam. Līdz šim biju pārliecināts, ka spogulis tāda plāna plāksne vien ir. Līdz šim tā varēju domāt. Bet tagad par to šaubos. Vai tad miesīgs radījums var izkāpt no dažus milimetrus biezas plāksnes? Negribu ticēt. Bet viņa stāv man blakus manā šaurajā sprostā. Viņa smīn (varbūt kāds šo smīnu nosauktu pat par smaidu?).

Es esmu apstulbis. Vēl vairāk, ja tas vispār iespējams.

Brīdi klusēdama mani vērojusi, sieviete saka, ka esot atnākusi man pakaļ. Stulbi blenžu te viņā, te spogulī, no kura tā tik tikko izkāpusi. Kurš no mums ir ārprātīgs? Spoguļi taču tādi nemēdz būt.

Vaicāju sievietei, vai viņa patiešām tic, ka es varētu iziet cauri stiklam. Man ļoti liekas, ka murgoju. Un, pats, pats trakākais ir tas, ka nekādi nespēju pamosties, kaut ļoti, ļoti to gribu. Man ir bail no šīs sievietes. Tās ir tādas bailes, kādas iedveš traks dzīvnieks vai agresīvi un ļoti bīstami ārprātīgie.

Bet vēl vairāk bail man ir palikt vienam šajā neiespējamajā spoguļu pasaulē.

Galu galā – ja jau sieviete var pārvietoties caur stiklu, kāpēc lai to nevarētu es? Tas gan liekas diezgan neloģiski, taču arī pēdējā laikā piedzīvotais nekādi neiekļaujas loģikas rāmjos.

Viņa saka, ka iet caur spoguļiem neesot nemaz tik grūti. Vajagot tikai nešaubīgi ticēt. Un nedrīkstot apstāties, kad jau iesākts iet. Ja apstāšoties, tad spogulis pārgriezīšot gan tevi pašu, gan to tur stiklā uz pusēm. Tas esot tik briesmīgi, ka viņa to nenovēlot pat savam visniknākajam ienaidniekam. Tas nozīmē būt pa pusei pašam, pa pusei tam tur no stikla. Ilgi neviens ko tādu neizturot, bet, ja nu patiešām tā notiekot, tad tas esot pavisam neglābjami, neatgriezeniski.

Prasu viņai, kas tad īsti ir tas no otras puses. Sieviete atbild, ka tas neesot nekas un tomēr esot, jo bez viņa neviens nevarot iztikt. Parasti ļaudis to saucot par atspulgu. Taču neviens jau īsti nezīnot, nevienam jau neesot izdevies būt vienlaicīgi ar to vienā un tajā pašā spoguļa pusē. Vaicāju, vai tad, kad būšu prom, atspulgs ieņems manu vietu sprostā. Viņa apgalvo, ka to nekad pa īstam nevarot saprast, bet tā nemaz neesot mana problēma un man par to nevajagot uztraukties. Esot pat kaitīgi nomocīt smadzenes ar tādām domām. Gadījies jau, ka cilvēkam palicis žēl sava atspulga. Un, ja notiekot tā, tad šis nabaga cilvēks vairs neatspoguļojoties

spoguļos. Viņš tūlīt arī zaudējot spējas pārvietoties caur stiklu. Bet tas jau esot līdzīgi mazai nāvei.

Nē, lai nu ko, bet nāves es vēl nealkstu!

Pat pašas vismazākās ne.

Būs vien jātic tam, ko sieviete stāsta. Nemaz neliekas, ka viņa būtu nelabvēlīgi noskaņota pret mani. Būs vien jāklausa viņai, ja negribu (un es patiešām negribu!) sapūt šajā stikla būrī. Man, atklāti sakot, jau tagad vairs it nemaz nav panesams šis ieslodzījums. Ceļš paliek ceļš. Pat tad, ja tas šķiet līdzīgs ārprāta murgiem. Un, ja nebūs labāk, tad (ļoti ceru) vismaz savādāk. Man ir vajadzīgas pārmaiņas. Ļoti, ļoti. Bez tām vairs nevaru, bez tām iznīkšu.

Darīšu it visu, ko viņa teiks. Pat pašas absurdākās neprātības, ja vien vajadzēs, pieņemšu par neapstrīdamu patiesību. Man viņai jāpakļaujas, jo viņa taču ir atnākusi man pakaļ.

Tas izrādās vēl daudzreiz vienkāršāk, nekā biju gaidījis. Tu pieej pie spoguļa un iekāp tajā. Tas nepavisam nav grūti. Vajag tikai nešaubīgi ticēt. Vai es ticēju? Kas tad cits man atlika? Taču tagad es esmu priecīgs, ka tā. Un itin nemaz nenozēloju. Būt spogulī – tā ir kolosāli pacilājoša sajūta. Apmēram tā varētu justies astronauts, kas izkāpis uz svešas planētas. Tu pazaudē savu svaru, tu kļūsti vieglāks par pašu visgaisīgāko pūku. Mirdzošā telpa, kas tevi apņem, ir fantastiski nereāla. Tu jūties spēcīgs kā pasaku milzis, tu varētu pacelt pat zemeslodi, ja vien kāds dotu tev atbalsta punktu.

Nezinu, cik ilgi turpinājās mans gājiens pa šo citas realitātes pasauli. Pilnīgi uzticēdamies, sekoju sievietei. Viņa mani vadīja, viņa jutās ļoti pārliecināta par sevi un brīva, viņa lieliski orientējās man tik svešādajā telpā.

Vai man vienam pašam kas tāds izdotos? Nemāku teikt. Garīgi vēl neesmu nobriedis šādiem izmēģinājumiem. Taču pienāks laiks arī tam. Un tas nevarētu būt vairs tālu. Mani pagaidām vēl mulsina galvenokārt tas, ka galīgi nesaprotu, kā orientēties spoguļa iekšienē. Spogulis nav gluži tas pats, kas durvis, kuras tev palīdz nokļūt no vienas sienas puses otrā, ar spoguli ir krietni sarežģītāk. Tu iekāp tajā, bet izkāpt vari no jebkura cita. Acīm redzot, kaut Amerikā, kaut Itālijā, kaut Austrālijā. Jebkurā vietā, ja vien tur atrodas kāds spogulis. Tikai pastāv kaut kādas pārvietošanās likumsakarības, par kurām man pagaidām vēl nav nekādas skaidrības. Taču es cenšos uzzināt iespējami vairāk. Un man ir svarīgas pat pašas nebūtiskākās detaļas, vismalkākās nianšes.

Sieviete izturas pret mani ļoti labvēlīgi. Diezgan bieži apciemo. Savādajā istabā, kurā es tagad mītu, netrūkst gandrīz nekā, tikai ir pārlieku daudz spoguļu (gandrīz viss klāts ar tiem) un nav ne logu, ne durvju.

Mani baro labi. Esmu pieklājīgi apģērbies un varu iet vannā kaut trīs reizes dienā. Tomēr ar to vien cilvēkam laikam taču vēl nepietiek. Es nekā nezinu par to, kas notiek ārpusaulē. Atrodoties šeit, varu pat domāt, ka tāda nemaz nepastāv – tik tāla un gandrīz neiespējama tā te šķiet.

Sieviete izturas pret mani ļoti labvēlīgi. Pat vairāk. Viņa nepārprotami vēlas mani par savu mīļāko. Tieši gan par to nerunā, taču visos iespējamajos veidos liek man noprast. Viņa ir jauna, skaista, taču par daudz neizprotama, par daudz noslēpumaina. Un tas man iedveš bailes (mums taču ļoti bieži nesaprotamais šķiet draudīgs). Pagaidām, kamēr vēl varu, izliekos, ka nemanu to, ka nesaprotu viņu. Pagaidām tas izdodas. Vispār jau nebūt neesmu vienaldzīgs pret sievietēm. Un arī šī mani valdzina. Pat ļoti. Tik ļoti, ka ne tikai nomodā redzot es viņu iekāroju, bet arī sapņos. Un katru reizi, kad vien guļu. Miegā gadās, ka bailes no neizprotamā zūd. Kaut gan mēdz būt, ka tās vēl pieaug, padarīdamas sapni nepanesamā murgā. Vārdu sakot – šī sieviete mani valdzina. Bet līdz tam brīdim, kad man vienam pašam izdosies iet caur spoguļiem, es viņai nepieskaršos. Tie nav aizspriedumi, tās nav iedomas. Tikai tad, kad mēs abi spēsim iet caur stiklu, mūsu starpā varēs būt tuvākas attiecības. Esmu redzējis, kā kaķis spēlējas ar peli, bet pašam kļūt par peli šādā spēlē man patiešām negribētos.

Sieviete atkal ir aizgājusi.

Stāvu pie spoguļa un cenšos sev iestāstīt, ka tieši tagad ir vispiemērotākais brīdis mēģināt. Vajag nešaubīgi ticēt. Nešaubīgi? Vai man vienam tas izdosies? Un kur es nokļūšu, ja patiešām izdosies?

Galvā pārāk daudz šim brīdim nepiemērotu domu. Kā gruži, kā putekļi tās piesārņo smadzenes. Bet nav tādas slotas, ar ko šīs dražas varētu izmēzt.

Tagad vai nekad! Man tas ir jāiespēj! Nevaru taču pats sev atzīties, ka esmu vārgs, ka esmu zemākas šķiras radījums.

Saņemos. Speru soli uz priekšu. Tagad tikai neapstāties, tagad tikai turpināt iet! Un spoguļa stikls pašķiras manā priekšā kā miglas siena. Jūtu, ka zaudēju svaru. Man apkārt ir sidrabaini mirdzoša telpa bez kaut kādām manāmām robežām. Es eju. Pats neapjauzdams, uz kurieni, bet eju, jo labi saprotu – apstāties nedrīkst.

Sirds dauzās kā traka. Elpa paātrinājusies un kļuvusi sekla. Droši vien elsoju skaļi kā tvaika lokomotīve. Pilnīgi neapzināti eju arvien ātrāk un ātrāk. Sāku skriet. Telpa man apkārt nav aptverama. Kā gan šeit var orientēties, ja, izņemot sidrabaino mirdzumu, te nekā nav? Vairs nesaprotu, kur augša, kur apakša. Nav ne grīdas, ne griestu, ne sienu. Vai manas kājas uz kaut kā balstās vai karājas gaisā?

Esmu apreibis no apziņas, ka arī es varu (viens pats, bez citu palīdzības!) iet caur spoguļiem. Jūtos ja ne gluži Dievam, tad vismaz eņģelim līdzīgs. Ātrāk! Vēl ātrāk uz priekšu! Gan kaut kur nokļūšu, ja jau eju.

Sidrabainais mirdzums tā kā nedaudz sabiezē. Nepaspēju saprast, vai tā tikai liekas, vai patiešām. Vienā mirklī esmu atguvis svaru. Krītu. Diezgan sāpīgi sasitos pret galda kāju.

Tā ir tā pati istaba, no kuras es pirms brīža caur spoguļi devos prom. Tikai tas spogulis bija pie pretējās sienas. Esmu atgriezies caur citu. Tātad arī man izdodas pārvietoties. Gandrīz tāpat, kā sievietei. Varbūt ne gluži tik labi, taču man vēl jātrenējas, man vēl nav tādas prakses, kā viņai. Tomēr īpašu prieku neizjūtu. Saprotu, ka esmu ļoti noguris. Šobrīd vēlos tikai vienu –

iespējami ātri nokļūt līdz gultai, izstiepties zem mīkstās, pūkainās, siltās segas un ļauties miega nebūtībai.

Nezinu, cik ilgi esmu gulējis. Jūtos gandrīz vēl vairāk noguris, nekā aizmiegot. Pavisam negribīgi paveru acis, jo manū, ka istabā neesmu viens. Pie gultas, spilgtā peldmētelī ģērbusies, stāv sieviete. Tātad viņa ir atgriezusies. Tik drīz gan es negaidīju. Parasti viņa mēdz būt prom krietni ilgāku laiku. Skatos uz sievieti. Laikam jau esmu īgns un sabozies kā ezis. Viņa nerunā, viņa atraisa peldmēteļa jostu un, pavilkusi tā stūrus sānis, atklāj manam skatienam savu augumu. Un sievietei nudien nav jākaunas. Vingras krūtis, gluži kā antīkai skulptūrai veidoti gurni, kas šķiet spīdam no iekšpuses. Slaidas kājas ar glezniem ceļgaliem un nevainojami veidotām potītēm. Šis ir augums, ko esmu iekārojis. Man tagad droši vien vajadzētu iekvēloties neprātīgā uzbudinājumā, mesties viņai virsū kā bullim govij. Vajadzētu, taču man šobrīd, vairāk par visu, gribas gulēt. Bez tam – man ir mazliet bail no viņas, kaut arī es šīs bailes šobrīd neprotu izskaidrot. Un šobrīd, vairāk kā jebkad līdz šim, jūtos viņas gūsteknis. Iepriekš prātuļoju par kaķa rotaļām ar peli. Tagad man daudz piemērotāka šķiet līdzība par zirnekli un mušu. Nuja, ka viņa ir zirneklis! Un spoguļu labirints ir viņas tīkli. Es kā tāds muļķis iedomājos no sevis nezko. Kāda pašpārliecinātība, kāda uzpūtība!

Pagriežu seju uz otru pusi, kaut tas nemaz nenākas viegli. Taču sieviete neliekas mierā. Viņa, apsēdusies uz gultas malas, kaut ko runā. Cenšos nedzirdēt, cenšos nesaprast vārdus. Viņa glāsta man matus.

Vienbrīd man pašā bažas šķiet smieklīgas. Tik skaists radījums taču nekādi nevar būt zirneklis!

Bet kāpēc gan ne? Ja tā labi padomā – viņas skaistums un valdzinājums ir velnišķīgi ieroči. Nodrebu kā indes zoba pieskārienu sajutis.

Sieviete laikam kaut ko ir nomanījusi, jo pieceļas un nervozi sāk staigāt pa istabu. Nezturu un pagriežu galvu uz to pusi. Viņa ir pilnīgi kaila, viņa smēķē. Viņas sejā var samantīt pārsteigumu, sarūgtinājumu. Arī dusmas.

Sieviete piedāvā man cigareti. Vaicā, vai nevēlos glāzi konjaka. Viņas acis neatslābstošā uzmanībā vēro mani. Smēķēju, pārspīlēti cītīgi pētīdams dūmu gredzenus, kurus pats izpūšu. Viņa vaicā, vai tad galīgi nemaz man nepatīkot. Saku, ka tā nu gluži nav (nevaru taču stāstīt, ko patiesībā domāju!), ka jūtos ļoti noguris un, laikam jau, esmu slims. Viņa prasa, vai man nepatīkot viņas frizūra. Neatopu, ko atbildēt. Paraustu plecus.

Brīdi valda netīkams klusums. Man gan būtu ko teikt, taču savaldos. Galu galā šeit situācijas noteicēja ir viņa. Man atliek tikai nogaidīt. Un gaidīt nudien nenākas ilgi. Sieviete, piegājusi pie viena no spoguļiem, apstājas. Vērdamās savā atspulgā vaicā, kādi mati man īsti patīkot. Taisni vai cirtaini. Un kādā krāsā. Es atkal klusēju. Un tad viņa apņēmīgi paver spoguļi kā durtiņas. Ieraugu trīs plauktus. Un uz tiem (man aizraujas elpa) ir vairākas rindā sakārtotas galvas (ne leļļu, bet īstas!). Ieraujos cik vien spēju tālāk gultā. Sieviete apveltī mani ar neizprotamu skatienu, kurā netrūkst arī izsmiekla. Paskatās un tad (it kā tas būtu pats par sevi

saprotams!) skrūvē nost sev galvu. Patiešām skrūvē (neatrodu piemērotāka vārda) kā uzgriezni no skrūves gala. No labās uz kreiso.

Noceļ savu blondo galvu no pleciem.

Novieto plauktā.

Paņem citu – rudiem, cirtainiem matiem. Un tad (it kā tieši tā tam būtu jābūt!) uzskrūvē to savam kaklam.

Esmu drausmīgi pārbijies. Tik tikko dzīvs no bailēm. Laikam jau tieši tā arī izskatos, jo sieviete, palūkojusies uz mani, vairs neko nesaka. Viņa paceļ savu uz grīdas nomesto peldmēteli. Izpurina to. Apģērbj. Tad, piegājusi pie spoguļa, vēlreiz paskatās uz mani nicības pilnu skatienu, pagriežas un nozūd stikla dzīlēs.

Manas rokas trīc kā galerts. Sirds met kūleņus. Ķermenis mirkst sviedros. Lai arī ko reizēm gadījies redzēt, tas tomēr ir par traku! Maināmas galvas... Varbūt arī rokas, kājas, krūtis? Varbūt vēl kaut kas?

Prātā ir tikai viena doma – ātrāk prom no šejienes! Kamēr viņa vēl nav atgriezusies, kamēr viņai vēl nav ienācis prātā apmainīt kādu manu ķermeņa daļu pret labāku. Kā gan es varēju būt tik liels muļķis, iekārodams tādu bestiju? Jau sen vajadzēja prasties pazust. Bet nē – nejutos tam gatavs. Tagad, baiļu spārnots, nešaubīgi ticu, ka varu. Pat īsti nepamanu, kā nokļūstu sidrabaini mirdzošajā telpā. Eju. Ātri, jo man jātiek pēc iespējas tālāk. Bet galīgi nezinu, uz kuru pusi man jādodas. Vairos no tuvākajiem spoguļiem. Tos sazīmēju pēc tik tikko nojaušamiem telpas sabiezējumiem. Man jau ir pieredze ļoti piepūloties netikt tālāk par izejas punktu. Šādas kļūdas vairs nedrīkstu atļauties. Ne par ko nevēlos atkal satikt sievieti-zirnekli. Steidzos tik ļoti, ka nemanu, kā esmu atguvis ķermeņa svaru. Pēkšņi sajūtos kā akmens. Krītu. Tas notiek tik spējīgi, ka nepagūstu ne attapties, ne iekliegties, tikai aizmiedzu acis. Noveļos uz kaut kā cieta, mitra, auksta. Man apkārt apdullinoši skaļi šķind plīstoši stikli.

Kāpēc spogulis saplīsa?

Vai tas bija tikai spogulis?

Kas īsti ar mani noticis? Kur es esmu?

Ļoti bail atvērt acis. Cenšos nedomāt par pašu ļaunāko. Bet tā jau tas ir – kolīdz gribi atvairīt kādu domu, tā kā uzmācīga muša neatstājas. Lenc tevi no it visām iespējamajām pusēm.

Iestājas klusums. Taču ne pilnīgs. Ausis uztver ļoti sen jau nedzirdētas skaņas.

Braucošu automašīnu troksnis.

Tramvaju čīkstošā dārdināšana.

Pilsēta.

Pilsēta?.. Tas liekas tik nereāli, ka bail pat noticēt. Nevaru saņemt atvērt acis. Neapzināti pats sev cenšos iestāstīt, ka dzirdu halucinācijas.

Guļu sarāvies čokurā uz cieta, auksta, mitra pamata.

Jau ilgāku laiku ar mani nekas nenotiek.

Beidzot tomēr iedrīkstos – paveru vienu, tad arī otru aci. Esmu uz ielas. Man aiz muguras vīd liela, izsista veikala vitrīna. Stikli visapkārt. Guļu uz ietves stiklos. Nemanu neviena cilvēka tuvumā. Vēl neviens nav mani ievērojis.

Pielecu kājās. Mūku. Kamēr kāds vēl nav ieraudzījis mani un izsisto vitrīnu. Kamēr kāds vēl nav sapratis, ka vainīgs nodarījumā esmu es, un iedomājies nezin ko.

Tālu neskrienu – apstājos aiz pirmā stūra. Nogaidu. Aplūkojis sevi, nopriecājos, ka neesmu sagriezies.

Tikai tagad tā pa īstam aptveru, ka spoguļu labirints izgaisis, ka atkal esmu Rīgā. To gan nespēju saprast, kā spoguļa vietā trāpīju vitrīnā. Taču, vai tad par to ir vērts lauzīt galvu? Atkal esmu pats sev, atkal esmu brīvs. Bet garastāvoklis tomēr ir sentimentāli skumīgs.

Nepilnīga Rīgas nakts rūsas krāsas pustumsa.

Līdz rītam vēl tālu.

Eju nesteidzīgi, kājas šļūkādams. Šonakt šajā pilsētā neviens mani negaida. Un varbūt tā pat labāk. Ir tāda sajūta, ka jau iepriekš zinu visu, kas ar mani notiks.

2.BRĪVĀKAS FORMAS CV

TU

stāsts

pazīnu TAVAS krūtīs jau tad, kad TU nemaz

vēl nevalkāji krūšturus.

šodien vējš ir izspūris – diena atkal pazaudējusi ķemmi. deltaplāns kā pterodaktils lidinās pār kāpu priežu galotnēm. (tā vadītājs nositās, ietriecoties mežā. dažus gadus vēlāk. es viņu ārpus lidojuma nepazīnu.) lai nu kā. pterodaktils. un nevis juras laikmeta, bet gan jūras krasta parkā. ļoti iederīgs pret dzeltensārtām vakara debesīm jūnijā, (kaut tieši turpat esam arī janvārī) kad TEVI kā negudri kož odi un TU prāto par vilcienu (iespējams – pēdējo), ar ko bēgt no tiem uz rīgu. TEV ir plāni. izplānoti vienatnē. kaut visu šo dienu mēs esam kopā. ugunskurs neiedegas (janvārī). saule līdz apvārsnim notiek. šonakt mums nebūs lemts nosalt (jūnijā). man svešs dzīvoklis. komunālais. istabā (izrādās!) mīt asinskāras blaktis. un TU kādu daļu savas dzīvības sulas negribēji atvēlēt mazāk kaitīgiem kukainīšiem liedagā!.. bet tas nu tā. kāds ārā sadomājis uguņot. šauj raķetes. viena. divas. trīs. sarkanas. blāzmo caur neaizklāto logu. sos. vai naivais tiešām cer, ka kāds viņu glābs? šajos mūra un dzelzbetona džungļos. rīgā. jo vairāk cilvēku tev apkārt, jo vairāk vari justies lieks. vai tāpat ir londonā, parīzē, romā? ņujorkā esot. vismaz TAVA draudzene vēstulēs no turienes tā apgalvo. (es arī iesaistījos jūsu papīrrunās. lūdzu pasveicināt bruklinas tiltu.) nevaram nomazgāties, jo kaut kāds tur kaimiņš vemdams aizmidzis vannas istabā. pirms tam ieslēdzies. protams – komunālais. ko darīt? mīlēsimies netīri. komunāli. ne jau pirmo reizi. tam var nebūt nozīmes, kāda ir miesa. ja vien tā ir TAVĒJĀ. kāds trāpa logā ar akmentiņu. sajaucis vai trīcošā roka pievīlusi. blakus dzīvoklī esot *točka*. blakus dzīvoklī top kristīts un plūst ugunsūdens. dāsni piepilda priekšpilsētas naktsdzīves vēnas. bet mēs. mēs dzeram melnu, karsti kūpošu ceilonas tēju un nevaram, jo man agrāk nekad neredzētie kukaiņi neļauj, aizmigt. tie krīt gultā no griestiem kā lietus lāses. tie dur kā adatas.

mēs dzīvojamies vienās smiltiņās un reizēm TAVĀ šķūnītī

spēlējām tēti un mammu. pavisam bērnišķīgi, protams.

ziemas nakts (janvārī). stāvam piespiedušies mājas sienai. glābjamies no sveloši auksta vēja. dārdēdama nogāžas vesela lāsteku lavīna. no jumta kores. tieši mums pie kājām. gandrīz skardama. baiļu nav. vien nožēla, ka tā neuzkrita mums virsū. tā taču vienā mirklī spētu atrisināt visas dilemmas, kas liedz mums būt kopā. tā varētu vienot mūs uz laiku laikiem. mēs dzeram kūpošu tēju (jūnijā). kaujamies ar blaktīm. mīlējamies. komunāli. kaimiņš vannas istabā krāc. nekā citādi neatsaucas. nespējam aizmigt. jau rīts. vasaras nakts tik lakoniskas. drakoniski uzstājīgi ļerkst durvju zvans. istabas saimnieces pusaugu meita atnākusi pārgērbties. TEVI viņa pazīst. taču nedrīkst redzēt mani. nekādā gadījumā! slēpjos zem segas. naiva cerība, ka nepamanīs. bet gandrīz pilnīgi droši, ka neidentificēs. slēpties nākas ilgi. tik ilgi, ka šķiet – neizturēšu un piečurāšu gultu. beidzot (pēc vairākiem gadsimtiem!) viņa ir prom. pēdējā brīdī. gulta vēl sausa. salātu lapas. bālzaļas. uz sausas baltmaizes. neiztrūkstoša tēja. un atkal, vēl

joprojām, iekārojamā TU. tīņa gados kāds paziņa daudzināja: “sievietes pēc otrā bērna ir viskaislīgākās.” un runāja randiņus ar tām, kas stūma bērnu ratiņus, vezdamas otru, vecāko knēveli pie rokas. varbūt jāatzīst, ka viņam taisnība? kaut gan pirms TAVIEM bērniem TEVI tik ļoti nepazinu. ja nu vienīgi TAVAS krūtis, kad TU nemaz vēl nevalkāji krūšturus.

pieaugām, lai pavisam savādāk

ieraudzītu viens otru.

esam gan toreiz, gan tagad, gan drīz. jo vairāk par to domāju, jo vairāk šķiet, ka visos laikos uzreiz. tajā, ko redzam. tajā, ko atceramies. tajā, par kuru varam tikai minēt. tas ir tieši tāpat, kā vienlaicīgi būt vairākās istabās. un nemaz nešķiet spocīgi, ja istabas nav caurstaigājamas. ja no vienas neredz citās notiekošo. ja esi TU.

TEV ir vairākas dzīves, vairāki vārdi.

un tas ir pilnīgi normāli.

ja es TEVI redzu pirmo reizi, tas nemaz nenozīmē, ka neesam pazīstami nākotnē. un ar nākotni mums (kā jau cilvēkiem) ir sarežģīti. sarežģītāk kā ar pagātņi. cilvēkiem piemīt niķis brīdi pa brīdim atskatīties. bet uz priekšu? jā – zīlnieki zīlē: mīl, nemīl, mīl. ar margrietiņām. ar kārtīm. tējas vai kafijas biežumos. pēc rokas līnijām. kristālbumbā skatoties. tāpat vien. viņi redz. un stāsta mums. bet mēs, kas tam ne īpaši ticam? kas mums pašiem liedz redzēt uz priekšu? ja jau tīri labi redzam atpakaļ. pieeju TEV klāt un uzaicinu uz kafejnīcu. TU esi apjukusi, jo nepazīsti mani ne pagātnē, ne tagadnē. taču nāc. un tas ir pilnīgi normāli, jo TU esi sieviete. vērmanes dārzā satiekam manu visai atraktīvo draugu. viņš nāk mums pretī. ziliem gumijzābakiem kājās. un cik vien skaļi spēj, sauc: “man ir kandžas pudele!” TU satrūksties, izbīsties. tomēr TAVA ziņkāre ņem virsroku. iedzēruši pa malkam šodien jau tik eksotiskās dziras, šķiramies no mana drauga. paši nu jūtamies daudz brīvāk. gandrīz kā seni paziņas. mums ir kopīgs piedzīvojums. un atmiņas par nākotni? varbūt. iet laiks. un TU paliec jaunāka. vecāks kļūstu es. uzkrājušies tik daudzi notikumi, ka atkal jāsāk rakstīt dienasgrāmata, lai tos visus paturētu. smejos – piezīmes ir kruķi klibot sākušai atmiņai. mēs lavāmies pa ķīšežera ledu (februārī). mēģinām bez maksas iekļūt zooloģiskajā dārzā. TU – vēl gandrīz bērns. es – gandrīz jau bērna prātā.

es mīlu TEVI kā parādību,

ko šajā pasaulē sauc par sievieti.

lecam ar gumiju siguldā. peldamies liepājā. vakariņojam tallinā. laiks rit straujāk un straujāk. tā kā tagad nekad vēl nav bijis. tā kā bijis, vēl tikai būs. aplis kā laulības gredzens. TU neesi mana sieva. es sēžu īru krogā. taču – kas gan es par īru? jau mēnesi neesmu TEVI redzējis. mums (saprotiet!) nesaskanot. gaidu. TEVI. kā TU izskatīsies šoreiz? atmiņas par nākamību miglā tītas. gluži kā tas agrais vasaras rīts. izrausušies no siena gubas, kurā esam pārnakšņojuši, ejam pa smilšainu lielceļu. TU vaicā man, vai drīkst padzerties no un steķīša uzliktas piena kannas. diena būs karsta. jāiet tālu. neuzticamies nevienam vedējam. tikai paši savām kājām. mēs esam viens otram. un visa pārējā cilvēces daļa šodien drīkst paņemt brīvdienu. viesmīlis atnes ginesa alu. izdzeršu. nesteidzoties. zinu. pavisam droši:

TU atkal nāksi.

RAGANS

Stāsts

Tas notika tonakt.

Sākās dažas stundas pirms rītausmas.

(Nakts, kas šajā tekstā dēvēta par tonakti, patiesībā droši vien nekad nav bijusi. Un, vai tu, vai es, vai mēs ticam, ka patiesība pastāv, ka tā iespējama te un tagad?)

Tas notika tā.

Nevarēju gulēt. Pirmkārt jau tāpēc, ka istabā bija neciešami karsts. Otrkārt – žilbināja pilnmēness, un tajos brīžos, kad to aizsedza mākoņi, – vēl daudz spožāk! – iesarkani balti zibeņi. Treškārt – lapsenes uzvedās galīgi neciešami. (Jūs man neticēsit!) Tās centās ierīkot savu pūzni manā spilvenā. Satracinātās dzeltenstrīpaini dzelošās nelietes! Un tik apņēmīgas, tik sparīgas, ka man nācās bēgot atkāpties uz balkona.

Tur, kā izrādījās, nebija tik neizturami karsts.

Tur nezumēja neviena lapsene.

Mēness gan žilbināja spožāk. Un zibeņi jau arī. Taču citādi tur tīri vai varēja iztikt. Tiesa – uz balkona nebija gultas, un pat tik daudz vietas neatradās, lai atgultos. Bet tur bija senatnīgs, mīlīgi čikstošs šūpuļkrēsls, kurā ieritinoties varēja snaust. Vismaz tajos brīžos, kad pierima negaiss un pārstāja pilēt pārplīsusī notekcaurule tieši virs galvas.

Apcerēju pa un nepa-saulīgas lietas. Slinki un gurdeni.

Līdz atcerējos, ka pazīstu burtus.

Līdz atskārtu, ka spēju tos sakārtot vārdos.

Un tā, pavisam negaidīti, pavisam necerēti, man pavērās daudz dažādu iespēju.

Vienubrīd nodarbojos ar galīgi jaunas un pilnīgi nepareizas telefonu grāmatas sastādīšanu. Līdz atskārtu, ka pasaule vismaz šajā gadu simtenī vēl nebūs gatava tik grandiozu ideju novērtēšanai.

Prātoju par romāna sacerēšanu. Taču nobijos. Tik mazai un bezpalīdzīgai kā man draudēja briesmas bez pēdām pazust bangainajā burtu okeānā.

Ar stāstu vēl būtu tikusi galā, ja vien man izdotos neļaut tam izplūst plašumā. Bet es neriskēju.

Laiski zvilnēdama sacerēju vārsmas. Īsas jo īsas. No pavisam maz vārdiem. Tādas, kas nespēja apdraudēt. Un – protams – par mīlestību. Palāses punktēja ritmu. Pērkona dārdi veikli (tik veikli, cik veikli pieredzējis bārmenis ar korķu viļķi izdabū aizbāzni no pudeles kakla) no manas zemapziņas vistumšākajiem, visduļķainākajiem slāņiem izvilināja visgludākās, visapaļākās atskaņas. Panti virmoja galvā un arī tai apkārt – gaisā. Taču es nevienu no tiem nepierakstīju. Viens dzima, dzīvoja, aizmirsās. Tūlīt pat tā vietā radās jauns. Un tā bez gala.

Ļāvos tīksmai labsajūtai. Droši vien tā būtu sagaidījusi rītu, ja vien mani neiztraucētu pagēroša balss, kura bez jebkādām ceremonijām ielauzās manā poēzijas pasaulītē:

– Vai tev neatradīsies sērkociņi?

Sākumā jutos ļoti dusmīga, bet, pacēlusi acis un ieraudzījusi runātāju, vēl vairāk ļoti pārsteigta.

Svešais jāteniski sēdēja uz prāvas lāpsta kāta. Un lāpsta karājās gaisā. (Te būtu vietā piebilst, ka dzīvoju otrajā stāvā.) Vīrietim galvā bija spilgti sarkana zvanveida motociklista aizsargķivere ar uz augšu paceltu vējstiklu. Viņš bija tērpies melnā, pamatīgi nosmulētā darba uzvalkā. Kājās masīvi šporzābaki, ko mēdz saukt par *tankiem*. Svešā vecumu nemācēju noteikt.

– Es nesmēķēju, – bildu, cīnīdamās ar pārsteigumu, vairākas reizes aizvērdama un atkal atvērdama acis. Taču viņš, ja arī bija rēgs, tomēr nepazuda, neizkūpēja gaisā kā maldi.

– Tikai nesaki, ka arī uguni nelieto, ka nevāri ēst un nekad neiededz svecēs.

– Gluži tā jau nav, – sajutos mazliet vainīga. – Tūlīt atnesīšu.

Žigli, taču ļoti piesardzīgi, cenzdamās nepievērst sev lapseņu uzmanību, aizspurdzu līdz virtuvei un, paņēmusi sērkociņus, tūlīt atpakaļ. Tikai divas pamanījās man iedzelt! Un viena – nudien sāpīgi! – tieši pakausī.

Nesauktais viesis vairs nesēdēja uz lāpsta kāta. Viņš bija ērti iekārtojies uz balkona apmales. Noņēmis aizsargķiveri un savu braucamo atstutējis pret plecu gluži kā kareivis šauteni.

– Lūdzu, – bikli teicu, sniegdama viņam sērkociņus. Mazliet kautrējos par to, ka man mugurā tikai naktskreklis. Taču, ja tā padomā, katra garāmgājēja (toreiz droši vien pareizāk bija teikt *garāmlidotāja*) dēļ jau vakarkleitu nevilksu. Un **tās** lapsenes **tur** iekšā...

Vīrietis, tagad viņš izskatījās jaunāks nekā sākumā man bija licies, aizsmēķēja ļoti garu un pamatīgi resnu cigāru, svētlaimīgi izpūta pelēcīgu dūmu mākulīti.

– Šonakt nav lidošanai diez ko piemērots laiks, – centos uzturēt sarunu.

– Bet tieši šonakt ir jālido.

– Jā, – stūlbi novilku. – Es nez kāpēc biju iedomājusies, ka raganas ir sieviešu kārtas un lido uz slotām.

– Raganas patiešām ir sievišķi. Es esmu ragans. Un lāpsta tāpēc, ka ne tikai lidoju ar to, bet diendienā arī strādāju.

– Rokāt grāvjus?

– Kur nu! Kurinu. Es esmu kurinātājs.

– Jā? Bet apkures sezona taču jau beigusies.

– Ir tādas vietas, kur tā nebeidzas nekad, kur uguns tiek uzturēta mūžīgi, – kaut viņš runāja par karstām lietām, vīrieša balsī tomēr varēja saklausīt ledainu vēsumu. Un tas man nezin kāpēc pat patika. Tik tveicīgā naktī kā tā.

– Uz kuriem tad jūs lidojat?

– Vai nekad neko neesi dzirdējusi par Valpurģu nakti?

– Esmu gan. Taču tās ir tikai pasakas.

– Kā nu kuram, jaunkundz. Kā nu kuram.

Nevilšus pastiepu roku un pieskāros vīrietim. Viņu varēja sataustīt. Tātad tas nebija spoks.

– Ņemiet mani līdz, – pati brīnījās par negaidīto vēlmi un pēkšņo drosmes uzplūdu.

Svešais vērīgi nopētīja mani no galvas līdz kājām un tad no kājām līdz galvai.

– Tu taču to nedomā nopietni. Tu taču netici pasakām.

– Nezinu par tām pasakām. Bet es nūdien gribu. Gribu un viss! – Vairs it nemaz nepazīnu sevi.

– Viss nav tik vienkārši, jaunkundz. Par visu ir jāmaksā. Un šādi pasākumi nebūt nav tie lētākie.

Sapratu, ka svešais nepārprotami cenšas mani atrunāt. Taču velti viņš to darīja. Ja es ko esmu ieņēmusi galvā, tad... tad pat ar buldozeru to nevarēs dabūt ārā. Tāda nu esmu.

– Protams, – piekritu, – taču es jau nemaz negribu daudz. Tikai ar vienu aci paskatīties, kas īsti un kā tur notiek.

– Tici man – visi tieši tā saka. Bet, dzīrēs nokļuvuši, tik ļoti ātri aizmirst savu apņēmību, ka taisni vai bail.

– Nevajag mani atrunāt, – sāku palikt dusmīga. Man par visu vairāk nepatīk, ja kāds mani sāk mācīt. – Vai ņemsit līdz?

– Tu taču pati labi redzi, kāds šonakt laiks. Negaiss. Tu samirksi līdz ādai. Un zibens var iespert.

– Tas viss ir tīrie nieki!

– Var jau būt, – ragans nodzēsa cigāra izsmēķi pret balkona apmali un brīdi lūkojās apkārt, laikam jau nevarēdams izdomāt, kur to likt.

– Kādas tad vēl problēmas? – Pati sapratu, ka sāku līdzināties kaprīzam bērnam, kuram sola gan, taču nedod apsolīto rotaļlietu. Sapratu, bet neko sev nespēju padarīt. Man tik ļoti vajadzēja nokļūt **tur**.

– Vai tev ir aizsargķivere? – Svešais vairs nesēdēja, bija jau piecēlies kājās un, acīm redzot, gatavojās startam.

– Ķivere!? Kam tad tā vēl?

– Bez tās nevar. Noteikumi ir ļoti stingri.

– Jūs ņirgājaties par mani?! K-kādi vēl noteikumi? Gaisā taču nav gaisa policijas.

– Nemaz neņirgājos. Tu pat nespēj iedomāties, kas draud par noteikumu neievērošanu, – viņš jau bija uzlicis galvā ķiveri.

– Man vienalga, kas draud, – biju tuvu histērijai, – man jālido, man vajag!..

– Tev varbūt, taču man gan nav vienalga, – ragans jau bija novietojis lāpstu gaisā un gatavojās sēsties uz tās.

– Pagaidiet, – es lūdzos, – neatstājiet mani! ... Citādi jums vēlāk nāksies to nožēlot...

– Jūtu tev līdz, – viņš teica, uzsēzdamies uz lāpstas kāta, – no tevis nudien sanāktu lieliska ragana. Taču bez ķiveres nu nekādi nevar. Varbūt kādu citu reizi? Atā, jaunkundz!

Un ragans aizlaidās.

Skatījos viņam nopakaļ. Man pār vaigiem ritēja dusmu un vilšanās asaras.

Pati nezinu, kā biju iemigusi. Kad pamodos, spīdēja saule. Negaiss bija beidzies, tikai visapkārt vēl dzestri spirdzinoši smaržoja pēc tā.

Atcerējos raganu. Viņa lāpstu un aizsargķiveri. Nodomāju, ka sapņi tomēr mēdz būt ļoti jocīgi. Taču tad ieraudzīju cigāra izsmēķi, un man pār visu augumu pārskrēja drebuļi. Arī rīts vairs nebija tik karsts kā nakts.

Piesardzīgi pavēru istabas durvis – no lapsenēm nekad neko nevar zināt. Ar tām jāapietas ļoti piesardzīgi; pakausis vēl joprojām smeldza.

Visu gultu un daļu grīdas klāja dzeltenstrīpaini lapseņu līķi. Mana istaba atkal piederēja man! Ņēmu liekšķeri, slotu un, vākdama prom nelūgtās, bet brīnumainā kārtā galu dabūjušās viešņas, prātoju, ka vēlāk vajadzēs aiziet uz autoveikalu nopirkt motociklista aizsargķiveri. Un, vislabāk jau, koši dzeltenu!

Patiesībā tādas nakts droši vien nemaz nav bijis. Arī es neesmu. Mani izdomājis kāds niķīgs rakstnieks. Gluži tāpat kā laiku un telpu man apkārt – **šo pasaulīti**. Tā gan var izrādīties tik ļoti līdzīga reāli esošajai. Taču līdzības var atklāt tikai salīdzinot. Bet tad mums būtu jāveic ļoti absurda darbība, pretstatot esošo neesošajam.

Lai nu kā, taču to ķiveri es tomēr nopirkšu!

Melnā Dāma

stāsts

Naktī atnāk Melnā Dāma. Tieši ap to laiku, kad kaimiņmāju saimnieks, atkal jau pārtapis vilkatī, kā negudrs kauc uz apaļu, pilnu Mēnesi. Labu laiku viņa stāv paslēpusies ceriņkrūmā aiz loga. Tās klātbūtni var nojaust pēc aizkariem, kas no viņas elpas skārieniem strauji cilājas, un rūgti kaislas dvesmas, kas salien visos četros istabas kaktos. Mirkļi pirms kā allaž pārtop gados, un minūtes velkas kā mūžības.

Jūs maldāties, ja domājat, ka Melnā Dāma ir te tikai tāpēc, lai glūnētu caur logu manā istabā. Jūs viņu nemaz ar' nepazīstat, ja savā iztēlē varat pieļaut ko tādu.

Pēc laika, kurš būtu pietiekoši garš jaunu Kosmosu un vairāku miljonu zemesložu radīšanai, Melnā Dāma viegli un klusi kā bezķermeņa būtne ieslīd istabā. Viņas apģērbs, ja tas vispār tā saucams, ļoti līdzinās miglas drancām pirmsausmas pļavās. Sīkas kā rasas lāses pērlītes ņirbina acis, dzalkstīdamas kā čūskas redzokļi. Kankari, nokrītot uz grīdas, sagulst tik mazā kaudzītē, ha to bez grūtībām varētu paslēpt valrieksta čaulā. Taču šaubos, vai jums būtu drosme to izmēģināt, jums nepietiktu dūšas pat iedomās skart ar robu šo pelēcīgi bezveidīgo masu.

Melnās Dāmas miesas neķītri svīst manas gultas sniegbaltajos linu palagos. No viņas elsām iesprāgst loga rūts un modinātāja atspere kā kareivīga briļļu čūska pārplēš pulksteņa korpusu. Melnās Dāmas elsas nesagatavotu cilvēku nobeidz uz vietas, sadalīdamas to sastāvdaļās kā elektrība ūdeni skābeklī un ūdeņradī. Bet uz mani tas neattiecas. Es to uzzināju tikai tad, kad trīs manu māju kalpi pazuda bez pēdām, atstādami uz grīdas vienīgi savas savalkātās un bailēs piegānītās drēbes, un viena kalpone, nelaikā dzemdējusi bērnu ar trim suņa galvām, sajuka prātā. Pēc tas reizes vairs nealgoju strādniekus. Kaimiņi gan brīnās, ka nu manos laukos kupli zeļ nezāles un lopu laidari stāv tukši. Bet viņi jau allaž bāž savus degunus tur, kur nevajag. Labi vēl, ka plašā apkārtnē no manis baidās un nevienam nenāk ne prātā tincināt, no kā es pārtieku. Visiem nemaz nav jāzina, ka man pieder ļoti paklausīgs Naudas Pūķis - Melnās Dāmas dāvana.

Jā - tā nav taisnība, ka viņa ir ļauna. Neilgi pēc mūsu iepazīšanās - ļoti labi atceros to laiku, kaut tas bija aizvēsturiski sen - viņa, piekukuļojusi Likteni ar mežā nomaldījušos tūristu

vai varbūt novadpētnieku dvēselēm, patrieca manu Nāvi, tā to pārbiedēdama, ka ļoti šaubos, vai nabaga kaulainā ātrāk kā pēc desmit mūžībām atkal saņemsies meklēt ceļu uz manām mājām. Un es nenožēloju to, kas noticis. Vispār neko nenožēloju. Mēs esam iemācījušies saplūst tā, kā saplūst ēna ar tumsu. Tik pilnīgi, ka nav iespējams saprast, kur beidzas viens un sākas otrs. Bet tikties sanāk reti un nevaram atklāti būt kopā, jo mācītājs, neatradis Melnās Dāmas vārdu baznīcas grāmatās, atteicās mūs salaulāt. Vispār jau tas melnsvārcis ... Bet, ko nu tur, lai viņam vieglas smiltis. Pilnīgi pietiek ar to, ka mācītājs kādā vētrainā rudens naktī dabūja nelabu galu, un tagad uz viņa kapa neaug neviens, pat pati necilākā puķe. Varat censties, kā vien gribat, stādīdami, tik un tā puķes pēc pāris minūtēm sačervelējas kā versmainā maizes krāsni pabijušas. Kapu pārvaldnieks atlaida no darba pusduci strādnieču, līdz saprata, ka visas pūles veltas, un pakārās kapličas zvana tornī.

Jā - ar Melno Dāmu nevajag jokot. Un nemaz nesmīkņājiet! Ko jūs, kas esat pazinuši tikai vārgos, iedomīgos, tauriņiem - viendienītēm tik ļoti līdzīgos radījumus, kuri lepni dēvē sevi par sievietēm, ko jūs varat par viņu spriest?

Ir tumšs, kad Melnā Dāma atnāk kā nakts, tik tumšs, ka nelīdz nekādi darbi, nekādi buramvārdi pret šo tumsu. Ir ledaini auksts, kad viņa atnāk kā ziema, tik auksts, ka sasalst pat uguns un gaiss top biezs. Ir ellīgi karsts, kad Melnā Dāma iedomājas, ka ir Saule. Kad viņa ir klāt, viņa pārņem ar sevi visu. Vari slīkt neprātā kā bezdibenīgā purva dūkstī, vari pacelties augstāk par Mēnesi, augstāk par zvaigznēm. Un man ir labi ar Melno Dāmu. Mēs esam tik ļoti viens otram, ka reizēm pat vairs nesaprotam, kurš īsti katrs esam. Tā tas bijis, tā tas ir un tā tas būs.

Mūžīgi Mūžos.

Nnnneeeemmmāāā!..